

**Krajowy Program Odbudowy i Zwiększania Odporności
Komponent A „Odporność i konkurencyjność gospodarki”
Interwencja A3.1.1 „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego,
szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”**

***Przedsięwzięcie: „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania branżowego centrum
umiejętności dla branży budowlanej w dziedzinie prace wykończeniowe (BCU-PW)”
Nr przedsięwzięcia: KPO/22/1/BCU/W/0042***

**Zmiany w kształceniu zawodowym od września 2019 roku
z odniesieniem do dziedziny prace wykończeniowe**

Komunikat 2 (stan na dzień 31.01.2025)

Branżowe Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu

Opracowanie: Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji, Radom

Materiał został opracowany przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

Materiał odzwierciedla jedynie stanowisko ich autorów i instytucja finansująca nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Radom 2024

SPIS TREŚCI

INTRODUCTION	3
WPROWADZENIE	7
1. Zmiany w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego	11
2. Podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa zawodowego oraz dodatkowe umiejętności zawodowe	19
3. Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego w dziedzinie prace wykończeniowe	24
4. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – materiały wspomagające kształcenie zawodowe w dziedzinie prace wykończeniowe	29
4.1. Materiały do kształcenia zawodowego w dziedzinie prace wykończeniowe	30
4.2. Język obcy zawodowy dla branży budowlanej	37
5. Obowiązkowy egzamin zawodowy dla uczniów	41
6. Branżowe Centra Umiejętności	44
7. Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022-2025	48
8. Zmiany w systemie kształcenia zawodowego – Raport Najwyższej Izby Kontroli (NIK) dotyczące kontroli „Szkolnictwa Zawodowego KNO 430.5.2024, Nr ewid. 74/2024/P/23/025/KNO”	54
Podsumowanie	60

INTRODUCTION

This study was developed as part of the project “Creation and Support of the Functioning of the Sectoral Skills Center for the Construction Industry in the Field of Finishing Works (BCU-PW)” No. KPO/22/1/BCU/W/0042, funded by the National Recovery and Resilience Plan, Component A “Resilience and Competitiveness of the Economy”, Intervention A3.1.1 “Support for the Development of Modern Vocational Education, Higher Education, and Lifelong Learning.”

The project is being implemented by a consortium of partners, including:

1. Municipality of the City of Radom, Kazimierz Wielki Construction School Complex in Radom (project leader);
2. Association of Finishing Works Specialists (SSRW) – industry partner;
3. ARBUD INVESTMENT Sp. z o.o.;
4. Łukasiewicz Research Network – Institute for Sustainable Technologies in Radom – substantive partner.

This study presents the most significant changes in vocational education from the perspective of the authors since 2019, with particular emphasis on their impact on the field of finishing works and the professions associated with it in vocational education:

1. Interior Fitting and Finishing Works Installer (712905),
2. Finishing Works Technician in Construction (311219),
3. Interior Design Technician (Pedagogical Experiment) (311224).

To identify key changes in vocational education relevant to this field, information from the Ministry of Vocational Education’s leaflet, published on the Foundation for the Development of the Education System website (<https://www.frse.org.pl/kpo-bcu>), was used. Unlike the general information on vocational education changes provided by the Ministry of National Education, this study provides more detailed insights, supplemented by reliable sources, and is specifically focused on the field of finishing works. As a result, this study serves not only as an information guide but also as a handbook that systematically describes the implemented changes.

In contrast to the initial communication, this study:

- Expands the sections on mandatory vocational exams for students, Sectoral Skills Centers, and labor market demand forecasts for professions in the field of finishing works.

- Adds information about the Action Plan for Vocational Education and Training for 2022-2025.
- Describes the Supreme Audit Office (NIK) report, titled "Vocational Education" (KNO 430.5.2024, Reg. No. 74/2024/P/23/025/KNO).

Key Developments in Vocational Education Since 2019

Since 2019, the Polish vocational education system has undergone significant changes, supported by key strategic documents aimed at adapting education to modern labor market needs and economic challenges. One of these documents is the "Action Plan for Vocational Education and Training for 2022-2025", which sets out strategic directions such as:

- Strengthening cooperation between schools and enterprises.
- Developing future skills.
- Improving education quality by modernizing curricula and investing in teacher competencies.

This plan was developed in response to the growing demands of the labor market and the need to enhance the competitiveness of Polish vocational education.

The plan focuses on several key areas, including:

- The development of career counseling and adapting vocational education to the dynamic needs of the economy.
- The promotion of modern technologies and the development of digital competencies among students and teachers.
- The implementation of flexible learning formats, such as modular and dual education, to better prepare young people for the labor market.

Meanwhile, the Supreme Audit Office (NIK) report on vocational education (KNO 430.5.2024, Reg. No. 74/2024/P/23/025/KNO) identified major challenges requiring urgent action. The report pointed out:

- A mismatch between curricula and actual economic needs.
- Difficulties for graduates in meeting labor market expectations.
- Insufficient equipment in vocational schools to provide practical training.
- A shortage of qualified teaching staff.
- The need for closer cooperation between schools and businesses to ensure better workforce preparation.

Recommendations and Future Directions

The findings of the NIK report provide crucial input for further vocational education reforms. The NIK's recommendations include:

- Developing more flexible training programs to match changing labor market conditions.
- Increasing investment in modern educational infrastructure.
- Enhancing collaboration between vocational schools and enterprises to strengthen practical training.

Both documents play a key role in modernizing Poland's vocational education system, ensuring that young people are better prepared for a dynamic labor market. This is particularly important in rapidly developing sectors, such as finishing works, which require highly skilled specialists. Aligning vocational education with real market needs should help increase its attractiveness and better utilize graduates' potential.

Questions Answered in This Study

After reading this publication, readers will find answers to the following questions:

General Issues in Vocational Education

1. What key changes have been introduced in the Polish vocational education system since 2019?
2. What are the strategic development directions outlined in the "Action Plan for Vocational Education and Training for 2022-2025"?
3. What problems in the vocational education system were identified in the NIK report?
4. What actions does NIK recommend for improving vocational school educational infrastructure?
5. What are the key challenges in adapting vocational education to labor market needs?
6. What are the recommendations for school-business cooperation?
7. Why are vocational skills in sectors like finishing works essential for the economy?

Classification of Professions and Curricula

8. What is the classification of vocational school professions, and what changes have occurred since 2019?
9. Where can the curricula for vocational education be found, especially for newly introduced professions?
10. What additional vocational skills can be developed in vocational education?

Labor Market Demand Forecasts

11. Which vocational school professions are key to the national labor market?
12. What are the labor market forecasts for professions related to finishing works?
13. How has the demand for workers changed across different regions?

Educational Materials and Teacher Support

14. What vocational training materials are available on the Integrated Educational Platform?
15. What resources support teaching vocational foreign language for the construction industry?
16. How does digitalization support vocational education?

Vocational Exams

17. What are the rules for mandatory vocational exams for vocational school and technical school students?
18. What happens if a student does not take the vocational exam?
19. What exam system changes have been introduced since 2019?

Sectoral Skills Centers

20. What are Sectoral Skills Centers (BCUs), and why are they important for vocational education?
21. What activities does Sectoral Skills Center No. 1 in Radom carry out?
22. What are the key principles of the BCU for finishing works?

Conclusions and Recommendations

23. What are the most important recommendations from the NIK report for improving vocational education?
24. What actions could increase the attractiveness of vocational education?
25. What innovative solutions can support the development of future skills in vocational education?

The content presented in this study is up-to-date as of December 31, 2025 and does not include all recent changes. As part of the BCU-PW project, this study will be updated quarterly with new information.

WPROWADZENIE

Opracowanie powstało w ramach przedsięwzięcia „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania branżowego centrum umiejętności dla branży budowlanej w dziedzinie prace wykończeniowe (BCU-PW)” Nr KPO/22/1/BCU/W/0042 finansowanego z Krajowego Programu Odbudowy i Zwiększania Odporności, Komponent A „Odporność i konkurencyjność gospodarki”, Interwencja A3.1.1 „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”.

Przedsięwzięcie jest realizowane przez konsorcjum partnerskie w składzie:

- 1) Gmina Miasta Radom, Zespół Szkół Budowlanych im. Kazimierza Wielkiego w Radomiu (lider projektu);
- 2) Stowarzyszenie Specjalistów Robót Wykończeniowych (SSRW) – partner branżowy;
- 3) ARBUD INVESTMENT Sp. z o.o.
- 4) Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji w Radomiu – partner merytoryczny.

W opracowaniu przedstawiono najistotniejsze z punktu widzenia autorów zmiany w kształceniu zawodowych od roku 2019, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na dziedzinę prace wykończeniowe i przypisanych jej zawodów szkolnictwa branżowego:

- 1) Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (712905),
- 2) Technik robót wykończeniowych w budownictwie (311219),
- 3) Technik aranżacji wnętrz (eksperyment pedagogiczny) (311224)¹.

Dokonując identyfikacji istotnych dla dziedziny zmian w kształceniu zawodowym posłkowano się informacjami zamieszczonymi w ulotce Ministerstwa Edukacji Zawodowej, udostępnionej za pośrednictwem strony Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (<https://www.frse.org.pl/kpo-bcu>). W odróżnieniu od informacji o zmianach w kształceniu zawodowym opracowanych przez pracowników Ministerstwa Edukacji Narodowej, w danym opracowaniu, informacje zostały uszczegółowione oraz uzupełniono je o wiarygodne źródła, a także ukierunkowano na opis zmian w dziedzinie prace wykończeniowe. Przez to udostępnione opracowanie ma charakter nie tylko informatora, ale także poradnika, w którym w sposób syntetyczny opisano zaistniałe zmiany.

W odróżnieniu od pierwszego komunikatu, w danym opracowaniu:

¹ Wprowadzono do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego na mocy rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 18 stycznia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2023 poz. 183).

- uzupełniono informacje w rozdziałach dotyczących obowiązkowego egzaminu zawodowego dla uczniów, Branżowych Centrów Umiejętności oraz prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego w dziedzinie prace wykończeniowe;
- dodano informacje na temat **Planu działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022-2025**;
- opisano raport Najwyższej Izby Kontroli (NIK) zatytułowany **Szkolnictwo zawodowe KNO 430.5.2024, Nr ewid. 74/2024/P/23/025/KNO**.

Od 2019 roku system kształcenia zawodowego w Polsce przeszedł istotne zmiany, wspierane przez kluczowe dokumenty mające na celu dostosowanie edukacji do współczesnych potrzeb rynku pracy i wyzwań gospodarczych. Jednym z nich jest "Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022-2025". Dokument ten wyznacza strategiczne kierunki rozwoju, takie jak zacieśnianie współpracy między szkołami a przedsiębiorstwami, kształtowanie umiejętności przyszłości oraz podnoszenie jakości kształcenia poprzez unowocześnienie programów nauczania i inwestowanie w kompetencje nauczycieli. Jego powstanie było odpowiedzią na rosnące wymagania rynku pracy oraz potrzebę zwiększenia konkurencyjności polskiego szkolnictwa zawodowego.

Plan ten koncentruje się na kilku kluczowych obszarach. Przede wszystkim zakłada on rozwój doradztwa zawodowego oraz dostosowanie systemu kształcenia do dynamicznie zmieniających się potrzeb gospodarki. Istotnym elementem jest także promocja nowoczesnych technologii oraz rozwój kompetencji cyfrowych wśród uczniów i nauczycieli. W dokumencie podkreślono również konieczność wdrażania elastycznych form kształcenia, takich jak kształcenie modułowe czy dualne, co umożliwi lepsze przygotowanie młodzieży do wymagań współczesnego rynku pracy.

Z kolei raport Najwyższej Izby Kontroli (NIK) zatytułowany "Szkolnictwo zawodowe" (KNO 430.5.2024, Nr ewid. 74/2024/P/23/025/KNO) zidentyfikował istotne wyzwania wymagające pilnych działań. Wskazano w nim m.in. na niedopasowanie programów kształcenia do rzeczywistych potrzeb gospodarki, trudności absolwentów w spełnianiu oczekiwań rynku pracy oraz problemy związane z niedostatecznym wyposażeniem szkół zawodowych w nowoczesny sprzęt. Dodatkowo raport zwrócił uwagę na niedobór wykwalifikowanej kadry dydaktycznej oraz konieczność zacieśnienia współpracy szkół z przedsiębiorstwami, aby lepiej przygotować uczniów do rzeczywistych warunków pracy.

Wnioski płynące z raportu stanowią istotny wkład w dalsze działania na rzecz reformy szkolnictwa zawodowego. Rekomendacje NIK obejmują m.in. opracowanie bardziej elastycznych programów kształcenia, dostosowanych do zmieniających się warunków rynkowych, zwiększenie nakładów na modernizację infrastruktury edukacyjnej oraz intensyfikację działań na rzecz łączenia edukacji z praktycznym przygotowaniem do zawodu.

Oba dokumenty odgrywają kluczową rolę w procesie modernizacji polskiego systemu edukacji zawodowej, odpowiadając na konieczność lepszego przygotowania młodych ludzi do wyzwań dynamicznie zmieniającego się rynku pracy. Szczególnie istotne jest to w kontekście

rozwijających się sektorów gospodarki, takich jak prace wykończeniowe, które wymagają wysoko wykwalifikowanych specjalistów. Dążenie do skuteczniejszego dostosowania kształcenia zawodowego do realnych potrzeb rynku powinno przyczynić się do wzrostu atrakcyjności tej ścieżki edukacyjnej oraz lepszego wykorzystania potencjału przyszłych absolwentów na rynku pracy.

Po zapoznaniu się z zawartością publikacji, odnoszących się do poszczególnych rozdziałów, Czytelnik uzyska odpowiedzi na poniższe pytania:

Ogólne zagadnienia dotyczące kształcenia zawodowego:

1. Jakie główne zmiany w systemie kształcenia zawodowego w Polsce zostały wprowadzone od 2019 roku?
2. Jakie są strategiczne kierunki rozwoju określone w „Planie działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022-2025”?
3. Jakie problemy w systemie kształcenia zawodowego zostały zidentyfikowane w raporcie NIK?
4. Jakie działania zaleca NIK w zakresie modernizacji infrastruktury edukacyjnej w szkołach zawodowych?
5. Jakie są kluczowe wyzwania w dostosowaniu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy?
6. Jakie są rekomendacje dotyczące współpracy między szkołami zawodowymi a przedsiębiorstwami?
7. Jakie znaczenie dla gospodarki mają kompetencje zawodowe w sektorach takich jak prace wykończeniowe?

Klasyfikacja zawodów i podstawy programowe:

8. Czym jest klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego i jakie zmiany w niej zaszły od 2019 roku?
9. Gdzie można znaleźć podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa zawodowego, szczególnie dla nowo wprowadzonych zawodów?
10. Jakie dodatkowe umiejętności zawodowe mogą być rozwijane w ramach kształcenia zawodowego?

Prognozy zapotrzebowania na pracowników:

11. Jakie zawody szkolnictwa branżowego są uznawane za kluczowe na krajowym rynku pracy?
12. Jakie prognozy dotyczą zapotrzebowania na pracowników w zawodach związanych z pracami wykończeniowymi?
13. Jakie zmiany w zapotrzebowaniu na pracowników można zaobserwować w poszczególnych województwach?

Materiały edukacyjne i wsparcie dla nauczycieli:

14. Jakie materiały do kształcenia zawodowego dostępne są na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej?
15. Jakie zasoby wspomagają nauczanie języka obcego zawodowego dla branży budowlanej?

16. W jaki sposób cyfryzacja wspiera proces kształcenia zawodowego?

Egzaminy zawodowe:

17. Jakie są zasady obowiązkowych egzaminów zawodowych dla uczniów szkół branżowych i techników?

18. Jakie są konsekwencje nieprzystąpienia do egzaminu zawodowego przez ucznia?

19. Jakie zmiany wprowadzono w systemie egzaminowania uczniów od 2019 roku?

Branżowe Centra Umiejętności:

20. Czym są Branżowe Centra Umiejętności i jakie mają znaczenie dla rozwoju szkolnictwa zawodowego?

21. Jakie działania realizuje Branżowe Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu?

22. Jakie są kluczowe założenia funkcjonowania BCU w dziedzinie prac wykończeniowych?

Wnioski i rekomendacje:

23. Jakie są najważniejsze rekomendacje wynikające z raportu NIK dotyczące poprawy jakości kształcenia zawodowego?

24. Jakie działania mogą przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności kształcenia zawodowego?

25. Jakie innowacyjne rozwiązania mogą wspierać rozwój kompetencji przyszłości w kształceniu zawodowym?

Przedstawione w opracowaniu treści są aktualne na dzień 31.01.2025 roku i nie uwzględniają opisu wszystkich zmian. W ramach realizowanego projektu BCU – PW opracowanie będzie cyklicznie co kwartał aktualizowane i uzupełniane o nowe informacje.

1. Zmiany w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego

Świat zawodów szkolnictwa zawodowego jest opisywany poprzez zamieszczane treści w rozporządzeniach Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego.

Rozporządzenie zostało wprowadzone w dniu 15 lutego 2019 roku i od tej pory doczekało się 7 zmian (ósma oczekuje na wprowadzenie z dniem 01.09.2024 roku). Zakres wprowadzonych zmian, ze szczególnym uwzględnieniem odniesienia do zawodów szkolnictwa branżowego powiązanych z dziedziną prace wykończeniowe przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 1.1. Zmiany w rozporządzeniach regulujących klasyfikację zawodów szkolnictwa branżowego, w tym zawody powiązane z dziedziną prace wykończeniowe

Lp.	Pozycja	Status	Tytuł	Zakres zmian
1	Dz.U. 2019 poz. 316	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego	W rozporządzeniu określono: - ogólne cele i zadania kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego; - klasyfikację zawodów szkolnictwa branżowego. Zawody szkolnictwa branżowego przyporządkowano do 32 branż, w tym wyszczególniono BRANŻĘ BUDOWLANĄ (BUD), w której zamieszczono 22 zawody, z czego 2 powiązane są z dziedziną prace wykończeniowe: - Betoniarz-zbrojarz 711402 - Cieśla 711501 - Dekarz 712101 - Kamieniarz 711301 I - Kominiarz 713303 - Monter izolacji budowlanych 712401 - Monter izolacji przemysłowych 712403 - Monter konstrukcji budowlanych 711102 - Monter sieci i instalacji sanitarnych 712618 - Monter stolarki budowlanej 712906 Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie 712905 - Murarz-tylnik 711204 - Operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych 834209 Technik budownictwa 311204 - Technik budowy dróg 311216 - Technik gazownictwa 311913 - Technik geodeta 311104 - Technik inżynierii sanitarnej 311218 - Technik inżynierii środowiska i melioracji 311208

Lp.	Pozycja	Status	Tytuł	Zakres zmian
				20) Technik renowacji elementów architektury 311210 21) Technik robót wykończeniowych w budownictwie 311219 Ministrami właściwym dla zawodów z branży budowlanej są minister ds.: 1) budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa 2) gospodarki (kominarz, Monter izolacji przemysłowych) 3) transportu (Operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych, Technik budowy dróg 4) energii (Technik gazownictwa 5) rozwoju wsi (Technik inżynierii środowiska i melioracji 6) kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (Technik renowacji elementów architektury). W tabeli zawodów szkolnictwa branżowego wprowadzono dodatkowe informacje: 1) Poziom PRK (Polska Rama Kwalifikacji) dla kwalifikacji pełnej, 2) Poziom PRK dla kwalifikacji częściowej wyodrębnionej w zawodzie Np. Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie ma jedną kwalifikację zawodową BUD.11. Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych, dla której: a) kwalifikacji częściowej przypisano 3 poziom PRK, b) kwalifikacji pełnej przypisano III Poziom PRK. Na podstawie informacji zawartych w Klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego w tabeli w kolumnach: typy szkół ponadpodstawowych” można: 1) zaprojektować różne ścieżki kształcenia dla absolwentów szkół podstawowych zainteresowanych kontynuacją nauki w zawodach szkolnictwa branżowego; 2) wskazać dla których kwalifikacji zawodowych możliwe jest prowadzenie kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych lub na kursach umiejętności zawodowych; 3) wskazać szczególne uwarunkowania związane z kształceniem w zawodzie lub kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie.
2	Dz.U. 2020 poz. 82	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz	W ramach rozporządzenia: 1) w klasyfikacji wprowadzono zmiany w zapisach zawodu technik ceramik 311944; 2) dodano w klasyfikacji zawód szkolnictwa branżowego zawody: - Zdobnik ceramiki 731609, - Technik spawalnictwa 311516, - Mechanik pojazdów kolejowych 723318,

Lp.	Pozycja	Status	Tytuł	Zakres zmian
			klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego.	- Technik pojazdów kolejowych 311518.
3	Dz.U. 2020 poz. 1459	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 sierpnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego.	Wprowadzono zmiany w tabeli Klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego odnośnie zawodów zamieszczonych w branży transportu drogowego i dotyczące zawodów Kierowca mechanik 832201 oraz Technik transportu drogowego 311927
4	Dz.U. 2021 poz. 211	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 27 stycznia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego	W ramach rozporządzenia dodano w klasyfikacji zawód szkolnictwa branżowego zawody: - Technik dekarstwa 311221, - Technik robotyk 311413, - Podolog 323014, - Technik stylisty 311946.
5	Dz.U. 2021 poz. 1036	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 4 czerwca 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego	W ramach rozporządzenia w klasyfikacji wprowadzono zmiany w zapisach zawodów: - Technik gazownictwa 311913, - Technik spawalnictwa 311516.
6	Dz.U. 2022 poz. 204	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26 stycznia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego	W ramach rozporządzenia dodano w klasyfikacji zawód szkolnictwa branżowego zawody: - Monter konstrukcji targowo-wystawienniczych 711906, - Technik izolacji przemysłowych 311608, - Technik montażu i automatyki stolarki budowlanej 311222, - Technik obsługi przemysłu targowo-wystawienniczego 311223, - Technik elektroautomatyk okrętowy 315106, - Technik przemysłu jachtowego 311947.
7	Dz.U. 2023 poz. 183	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 18 stycznia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego	W rozporządzeniu: 1) wprowadzono zmiany nazw branż: - branża chemiczna i ochrony środowiska (CHM); - branża poligraficzno-księgarska (PGF). 2) w klasyfikacji zawód szkolnictwa branżowego dodano zawody: - Administrator produkcji filmowej i telewizyjnej 343919, - Technik animacji filmowej 343920, - Technik aranżacji wnętrz 311224, - Operator maszyn i urządzeń w gospodarce odpadami 313211, - Pracownik pomocniczy w gospodarce odpadami 932922, - Technik gospodarki odpadami 325515, - Operator maszyn i urządzeń przemysłu drzewnego 817213, - Technik przemysłu drzewnego 311948,

Lp.	Pozycja	Status	Tytuł	Zakres zmian
				- Animator rynku książki 343305, - Technik księgarstwa 522306.
8	Dz.U. 2023 poz. 2059	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 27 września 2023 r. w sprawie wykazu dziedzin zawodowych wraz z przyporządkowanymi do nich zawodami określonymi w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego	Określa się wykaz dziedzin zawodowych wraz z przyporządkowanymi do nich zawodami określonymi w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, stanowiący załącznik do rozporządzenia. Wprowadzono 122 dziedziny zawodowe, w tym dziedzinę: Prace wykończeniowe , do której przypisano trzy zawody: - Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie - Technik aranżacji wnętrz - Technik robót wykończeniowych w budownictwie
9	Dz.U. 2024 poz. 24	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 27 grudnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego	Proponowane jest wprowadzenie zmian w: 1) załącznik nr 1, w którym opisano OGÓLNE CELE I ZADANIA KSZTAŁCENIA W ZAWODACH SZKOLNICTWA BRANŻOWEGO; 2) w klasyfikacji zawód szkolnictwa branżowego dodano zawód Technik elektromobilności 311519.
10	Dz.U. 2024 poz. 110	obowiązujący	Obwieszczenie Ministra Edukacji z dnia 5 stycznia 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego	W rozporządzeniu określono klasyfikację zawodów szkolnictwa zawodowego. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 września 2017 r. Klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego w rozporządzeniu została przedstawiona w formie usystematyzowanego układu tabelarycznego obejmującego: 1) nazwy zawodów nauczanych w systemie oświaty, uporządkowanych według grup wielkich, dużych i średnich zgodnych z nazwami grup ustalonymi w klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy; 2) poziomy Polskiej Ramy Kwalifikacji dla kwalifikacji pełnych; 3) obszary kształcenia, do których są przypisane poszczególne zawody wpisane do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego; 4) typy szkół ponadpodstawowych, w których może odbywać się kształcenie w danym zawodzie; 5) nazwy kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie lub brak wyodrębnienia kwalifikacji w zawodzie (zawody szkolnictwa artystycznego); 6) wnioskodawców – ministrów, na wniosek których wprowadzono zawody do klasyfikacji 7) poziomy Polskiej Ramy Kwalifikacji dla kwalifikacji cząstkowych; 8) możliwość prowadzenia kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych w zakresie kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie;

Lp.	Pozycja	Status	Tytuł	Zakres zmian
				9) szczególne uwarunkowania lub ograniczenia związane z kształceniem w danym zawodzie, zawarte we wnioskach ministrów właściwych w zakresie zawodów. Uwzględniając Polską Klasyfikację Działalności (PKD), wyodrębniono następujące obszary kształcenia: 1) administracyjno-usługowy (AU); 2) budowlany (BD), w którym umieszczono m.in. zawody: - Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, - Technik robót wykończeniowych w budownictwie; 3) elektryczno-elektroniczny (EE); 4) mechaniczny i górniczo-hutniczy (MG); 5) rolniczo-leśny z ochroną środowiska (RL); 6) turystyczno-gastronomiczny (TG); 7) medyczno-społeczny (MS); 8) artystyczny (ST). W tabeli umieszczono także informacje odnośnie liczby zawodów szkolnictwa zawodowego ujętych w grupie średniej (tabela 1.2). W klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego zawody zostały ujęte w grupach wielkich od 3 do 9.
11	Dz.U. 2024 poz. 611	obowiązujące	Obwieszczenie Ministra Edukacji z dnia 19 marca 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego	Porządkuje wprowadzone zmiany – rekomenduje się z korzystanie z danego rozporządzenia.
12	Dz.U. 2025 poz. 230	obowiązujące	Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 19 lutego 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego	Wprowadzono zmiany w zawodach operator obrabiarek skrawających i technik mechanik, odnośnie kwalifikacji MEC.11. Użytkowanie obrabiarek skrawających sterowanych numerycznie (CNC). Przepisy rozporządzenia stosuje się do uczniów, którzy rozpoczęli kształcenie w klasie I branżowej szkoły I stopnia w zawodzie „Operator obrabiarek skrawających”, począwszy od dnia 1 września 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie obowiązującego ustawodawstwa

W Polsce obowiązują 3 klasyfikacje opisujące świat zawodów:

- 1) Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy;

- 2) Klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego;
- 3) Wykaz komisji egzaminacyjnych czeladniczych i mistrzowskich, w zawodach odpowiadających danemu rodzajowi rzemiosła powołanych przez izby rzemieślnicze (<https://zrp.pl/wp-content/uploads/2018/03/wykaz-komisji-lipiec-2017.pdf>).

Najważniejszą z nich jest klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy, która jest prowadzona przez ministra właściwego ds. pracy i regulowana:

- 1) Obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 lutego 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2024 poz. 475 z późn. zm.),
- 2) Obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. 2018 poz. 227 z późn. zm.).

W klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy umieszczone są zawody z dwóch pozostałych klasyfikacji.

Strukturę klasyfikacji zawodów na potrzeby rynku pracy wraz z nazwami grup wielkich, w których zamieszczone są zawody z dziedziny prace wykończeniowe przedstawiono w tabeli 1.2.

Tabela 1.2. Umiejscowienie zawodów z klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego w klasyfikacji zawodów na potrzeby rynku pracy – odniesienie do zawodów z dziedziny prace wykończeniowe

Struktura klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego

Symbol cyfrowy i nazwa grupy wielkiej	Symbole cyfrowe i nazwy grup wyodrębnionych w ramach grupy wielkiej			Liczba zawodów ujętych w grupie średniej
	grupy duże		grupy średnie	
1	2		3	4
3. Technicy i inny średni personel	31.	Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	311. Technicy nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	54
			314. Technicy nauk biologicznych, rolniczych i technologii żywności	9
			315. Pracownicy transportu morskiego, żeglugi śródlądowej i lotnictwa (z wyłączeniem sił zbrojnych)	7
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	71.	Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	711. Robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni	9
			712. Robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni	7
			713. Malarze, pracownicy czyszczący konstrukcje budowlane i pokrewni	2

Z zawartości tabeli 1.2 wynika, że zawód szkolnictwa branżowego z dziedziny prace wykończeniowe:

- 1) Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie 712905, znajduje się z grupie wielkiej 7. Robotnicy wykwalifikowani, grupie dużej – 71. Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków), grupie średniej – 712 Robotnicy budowlani prac wykończeniowych u pokrewni;
- 2) Technik robót wykończeniowych w budownictwie 311219 oraz Technik aranżacji wnętrz 311224, umiejscowione są w grupie wielkiej 3. Technicy i inny średni personel,

grupie dużej 31 – Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych, grupie średniej – 311. Technicy nauk fizycznych, chemicznych i technicznych.

W tabeli 1.3 przedstawiono strukturę klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego z uwzględnieniem przykładów zawodów z branży budowlanej powiązanych z dziedziną prace wykończeniowe.

Tabela 1.3. Struktura klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego – wybrane zawody wyróżnione w projekcie w ramach dziedziny prace wykończeniowe

Nazwa zawodu	Symbol cyfrowy zawodu ustalony w klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy	Poziom PRK dla kwalifikacji pełnej	Minister właściwy dla zawodu – minister właściwy do spraw:	Typy szkół ponadpodstawowych				Symbole i nazwy kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie	Poziom PRK dla kwalifikacji cząstkowej wyodrębnionej w zawodzie	Możliwość prowadzenia kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych lub na kursach umiejętności zawodowych	Szczególne uwarunkowania związane z kształceniem w zawodzie lub kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie
				BS I	BS II (kształcenie wyłącznie na podbudowie BS I)	T	SP (okres nauczania)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
BRANŻA BUDOWLANA (BUD)											
Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	712905	III	budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa	X				BUD.11. Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych	3	X	
Technik robót wykończeniowych w budownictwie	311219	IV	budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa		X	X		BUD.11. Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych	3	X	
								BUD.25. Organizacja, kontrola i sporządzanie kosztorysów robót wykończeniowych w budownictwie	4	X	
Technik aranżacji wnętrz	311224	IV	budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa			X		BUD.34. Planowanie i wykonywanie poszczególnych etapów wykończenia wnętrz BUD.35. Wykonywanie aranżacji wnętrz	4 4	X X	

Zna podstawie informacji zawartych w tabeli 1.2 można skonstruować m.in. **ścieżki edukacyjne dla uczniów klas 8 szkół podstawowych** zainteresowanych zdobyciem kwalifikacji zawodowych w zawodzie:

- 1) Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie:
Ścieżka 1: nauka w Branżowej Szkole I stopnia,
Ścieżka 2: nauka na Kwalifikacyjnym kursie zawodowym;
- 2) Technik robót wykończeniowych w budownictwie:
Ścieżka 1: nauka w Technikum,
Ścieżka 2: ukończenie Branżowej Szkole I stopnia w zawodzie Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, kontynuacja nauki w Branżowej Szkole II stopnia w ramach kwalifikacji BUD.25,
Ścieżka 3: zdobycie wykształcenia średniego ogólnego (np. ukończenie liceum ogólnokształcącego lub technikum w dowolnym zawodzie) następnie kontynuacja nauki w ramach kwalifikacji kursu zawodowego i potwierdzenie kwalifikacji BUD.11 a następnie kontynuacja nauki na drugim kwalifikacyjnym kursie zawodowym i potwierdzenie kwalifikacji BUD.25;

3) Technik aranżacji wnętrz:

Ścieżka 1: nauka w Technikum,

Ścieżka 2: zdobycie wykształcenia średniego ogólnego (np. ukończenie liceum ogólnokształcącego lub technikum w dowolnym zawodzie) następnie kontynuacja nauki w ramach kwalifikacji kursu zawodowego i potwierdzenie kwalifikacji BUD.34 a następnie kontynuacja nauki na drugim kwalifikacyjnym kursie zawodowym i potwierdzenie kwalifikacji BUD.35.

2. Podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa zawodowego oraz dodatkowe umiejętności zawodowe

Najogólniej mówiąc to czego ma nauczyć się uczeń w szkole zawodowej w ramach określonego zawodu szkolnictwa branżowego określone zostało w **podstawach programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego**. W podstawie programowej dla konkretnego zawodu odnajdziemy obowiązkowe zestawy celów kształcenia i treści nauczania opisanych w formie oczekiwanych efektów kształcenia: wiedzy, umiejętności zawodowych oraz kompetencji personalnych i społecznych, niezbędnych dla zawodu lub kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie, oraz kryteria weryfikacji tych efektów.

Podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa zawodowego są regulowane prawnie i publikowane w formie rozporządzenia ministra właściwego ds. edukacji.

Bazowe rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 991 z późn. zm.), do dnia 23 maja 2023 roku zostało zmieniono 5rotnie, natomiast 6 zmiana oczekuje na wejście (tabela 2.1).

Ponadto, w załączniku nr 33 do rozporządzenia, określono **dodatkowe umiejętności zawodowe** w zakresie wybranych zawodów. Dodatkowe umiejętności zawodowe szkoła może realizować w ramach godzin stanowiących różnicę między sumą godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego określoną w ramowym planie nauczania dla danego typu szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe, a minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie szkolnictwa branżowego określoną w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego².

Z uwagi na fakt, że rozporządzenie jest bardzo obszernym dokumentem (zawiera 8 plików), to osoby zainteresowane zapoznaniem się z podstawą programową kształcenia dla konkretnego zawodu szkolnictwa branżowego zachęcamy do skorzystania z zasobów udostępnionych na podstronach Ośrodka Rozwoju Edukacji (rys. 2.1):

- 1) 2017: <https://www.ore.edu.pl/2017/03/podstawa-programowa-ksztalcenia-w-zawodach/>;

² Ministerstwo Edukacji Narodowej: Podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego: <https://www.gov.pl/web/edukacja/podstawy-programowe-ksztalcenia-w-zawodach-szkolnictwa-branzowego#:~:text=Podstawa%20programowa%20kszt%C5%82cenia%20w%20zawodzie,podnoszenia%20kwalfikacji%20w%20wybranych%20zawodach> (dostęp: 20.06.2024).

- 2) 2019: <https://www.ore.edu.pl/2019/08/podstawa-programowa-ksztalcenia-w-zawodach-2019/>;
- 3) 2021: <https://www.ore.edu.pl/2022/03/podstawy-programowe-ksztalcenia-w-zawodach-2021/>;
- 4) 2022: <https://www.ore.edu.pl/2022/06/podstawy-programowe-ksztalcenia-w-zawodach-2021-2/>;
- 5) 2023: <https://www.ore.edu.pl/2023/07/podstawy-programowe-ksztalcenia-w-zawodach-2023/>.

Tabela 2.1. Wykaz zmian rozporządzenia w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego

Lp.	Nr Dziennik Ustaw	Status	Tytuł
1	Dz.U. 2019 poz. 991	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego
2	Dz.U. 2020 poz. 635	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego
3	Dz.U. 2021 poz. 1087	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 28 maja 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego
4	Dz.U. 2021 poz. 1562	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 13 sierpnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego
5	Dz.U. 2022 poz. 1109	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 kwietnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego
6	Dz.U. 2023 poz. 1119	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 23 maja 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego
7	Dz.U. 2024 poz. 993	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 6 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego

8	Dz.U. 2025 poz. 81	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 23 grudnia 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego
9	Dz.U. 2025 poz. 262	obowiązujący	Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 25 lutego 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego

Podstawy programowe dla zawodów szkolnictwa branżowego z dziedziny prace wykończeniowe są **dostępne** na stronie internetowej Ośrodka Rozwoju Edukacji pod adresami (dostęp: 20.06.2024):

- 1) **Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie**: <https://ore.edu.pl/wp-content/uploads/2020/03/monter-zabudowy-i-robot-wykonczeniowych-w-budownictwie.pdf>
- 2) **Technik robót wykończeniowych w budownictwie**: <https://ore.edu.pl/wp-content/uploads/2020/03/technik-robot-wykonczeniowych-w-budownictwie.pdf>
- 3) **Technik aranżacji wnętrz**: <https://ore.edu.pl/wp-content/uploads/2023/07/technik-aranzacji-wnetrz.pdf>

Szkolnictwo branżowe

Informacje dotyczące szkolnictwa branżowego

Szkolenia

Podstawa programowa

- Podstawy programowe kształcenia w zawodach – 2023
- Podstawy programowe kształcenia w zawodach – 2022
- Podstawy programowe kształcenia w zawodach – 2021
- Podstawy programowe kształcenia w zawodach – 2019
- Podstawa programowa kształcenia w zawodach – 2017

Archiwum

Programy i plany nauczania zawodu

Partnerstwo na rzecz kształcenia zawodowego – Archiwum

Szkolnictwo branżowe

Podstawy programowe kształcenia w zawodach – 2023

14 lipca 2023

Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 23 maja 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (**Dz.U. z 2023 r., poz. 1119**) określa podstawy programowe kształcenia w dziewięciu nowych zawodach: administrator produkcji filmowej i telewizyjnej; animator rynku książki; operator maszyn i urządzeń przemysłu drzewnego; operator maszyn i urządzeń w gospodarce odpadami; pracownik pomocniczy w gospodarce odpadami; technik animacji filmowej; technik aranżacji wnętrz; technik gospodarki odpadami; technik przemysłu drzewnego.

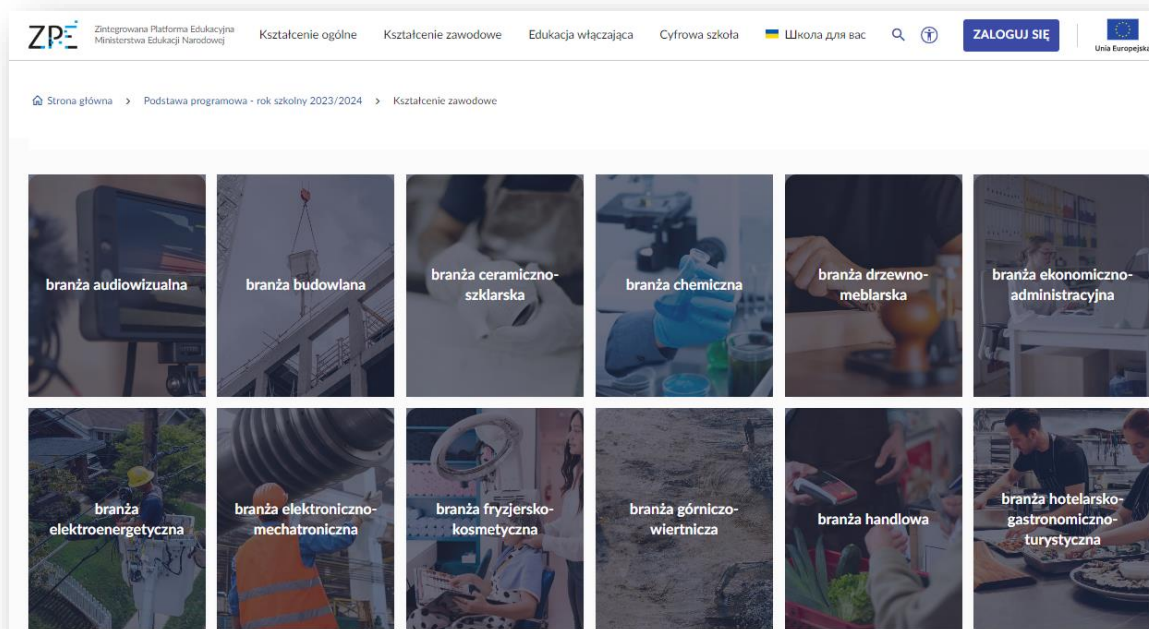
Ponadto rozporządzenie wprowadza zmianę dotychczasowych nazw dwóch branż, tzn. „branza poligraficzna” otrzymała nazwę „branza poligraficzno-księgarska”, a „branza chemiczna” – nazwę „branza chemiczna i ochrony środowiska”.

Wprowadzenie nowych zawodów oraz zmiany dotychczasowych nazw branż, jak również dokonanie zmian w podstawach programowych, nastąpiło na wnioski ministrów właściwych dla tych zawodów.

W związku z powyższym zmiany dokonano w:

Rys. 2.1. Ośrodek Rozwoju Edukacji – podstawy programowe kształcenia w zawodach

Informacje na temat zawodów szkolnictwa zawodowego oraz przypisanych im kwalifikacji zawodowych oraz wyszczególnionych w ramach kwalifikacji grup efektów uczenia się odnajdziemy także na stronie Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej (<https://zpe.gov.pl/podstawa-programowa/ksztalcenie-zawodowe>) (rys. 2.2 i 2.3). Należy podkreślić, że nazwa zakładki jest myląca, gdyż sugeruje, że można odnaleźć kompletne podstawy programowej w zawodach szkolnictwa zawodowego. W rzeczywistości odnajdujemy tam nazwy branż (rys. 2.2) oraz kwalifikacji zawodowych i przypisanych im grup efektów uczenia się (rys. 2.3).

Rys. 2.2. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa zawodowego z podziałem na branże

W przypadku zawodów szkolnictwa branżowego przypisanych do dziedziny prace wykończeniowe na stronie ZSK odnajdujemy nazwy kwalifikacji i grup efektów uczenia się przypisanych do zawodów (rys. 2.3):

- 1) Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie BUD.11
- 2) Technik robót wykończeniowych w budownictwie: BUD.11 i BUD.25

BUD.11. Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych	
BUD.11.1.	Bezpieczeństwo i higiena pracy
BUD.11.2.	Podstawy budownictwa
BUD.11.3.	Montaż elementów suchej zabudowy
BUD.11.4.	Wykonywanie robót malarskich
BUD.11.5.	Wykonywanie robót tapicerskich
BUD.11.6.	Wykonywanie robót posadzkarskich
BUD.11.7.	Wykonywanie robót okładzinowych
BUD.11.8.	Język obcy zawodowy
BUD.11.9.	Kompetencje personalne i społeczne

BUD.25. Organizacja, kontrola i sporządzanie kosztorysów robót wykończeniowych w budownictwie	
BUD.25.1.	Bezpieczeństwo i higiena pracy
BUD.25.2.	Podstawy budownictwa
BUD.25.3.	Organizowanie robót związanych z zagospodarowaniem terenu budowy
BUD.25.4.	Organizowanie i kontrolowanie robót wykończeniowych w budownictwie
BUD.25.5.	Sporządzanie kosztorysów robót wykończeniowych w budownictwie
BUD.25.6.	Język obcy zawodowy
BUD.25.7.	Kompetencje personalne i społeczne
BUD.25.8.	Organizacja pracy małych zespołów

Rys. 2.3. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – zakres zamieszczonych informacji z podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa zawodowego dla branży budowlanej

Źródło: <https://zpe.gov.pl/podstawa-programowa/kształcenie-zawodowe/branza-elektroniczno-mechatroniczna> (dostęp: 20.06.2024)

3. Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego w dziedzinie prace wykończeniowe³

Prognozowanie zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego jest kluczowym elementem dostosowywania oferty edukacyjnej do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy. W kontekście dziedziny prac wykończeniowych istotne jest uwzględnienie czynników takich jak rozwój technologii budowlanych, zmiany w przepisach dotyczących budownictwa oraz zapotrzebowanie na specjalistów w zakresie nowoczesnych metod wykończeniowych.

Ministerstwo Edukacji Narodowej na swojej stronie zamieszcza co roku „Prognozę zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego” (rys. 3.1):

<https://www.gov.pl/web/edukacja/prognoza-zapotrzebowania-na-pracownikow-w-zawodach-szkolnictwa-branżowego> (dostęp: 12.06.2024).

Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy jest ogłaszana przez Ministra Edukacji i Nauki w drodze obwieszczenia corocznie do 1 lutego.

Rys. 3.1. Ministerstwo Edukacji Narodowej: Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego

³ Opracowano z wykorzystaniem informacji zamieszczonych na stronie Ministerstwa Edukacji Narodowej: <https://www.gov.pl/web/edukacja/prognoza-zapotrzebowania-na-pracownikow-w-zawodach-szkolnictwa-branżowego> (dostęp: 12.06.2024 r.).

Pierwsza prognoza została opublikowana w 2019 roku.

Prognoza ma na celu wspomaganie celowego i adekwatnego kształcenia zawodowego, a tym samym przyczynianie się do przeciwdziałania bezrobociu wśród absolwentów szkół prowadzących kształcenie zawodowe w Polsce.

Prognoza stanowi syntetyczne ujęcie różnych źródeł opisujących tendencje na rynku pracy w kontekście strategii rozwoju państwa i regionów. Celem prognozy jest dostarczenie przesłanek do kształtowania oferty szkolnictwa branżowego adekwatnie do potrzeb krajowego i wojewódzkiego rynków pracy. Prognoza uwzględnia dane Instytutu Badań Edukacyjnych opracowane w szczególności na podstawie statystyki publicznej, danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Systemu Informacji Oświatowej oraz po zasięgnięciu opinii rad sektorowych do spraw kompetencji i Rady Programowej do spraw kompetencji, o których mowa w ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, a także ministrów właściwych dla zawodów szkolnictwa branżowego.

W 2024 r. już po raz szósty Minister Edukacji ogłosił prognozę zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynkach pracy. Prognoza została podzielona na części – krajową i wojewódzką. Określa ona zapotrzebowanie na tych dwóch obszarach na pracowników w poszczególnych, ułożonych alfabetycznie, zawodach.

Wpływ prognozy na szkoły

Dzięki prognozie szkoły i organy prowadzące mogą zaplanować zawody, które będą uruchamiane w nowym roku szkolnym.

W zawodach na które prognozowane jest szczególne zapotrzebowanie na krajowym rynku pracy (cz. II prognozy) będzie:

- zwiększona kwota podziału części oświatowej subwencji ogólnej (wyższa kwota w przeliczeniu na jednego ucznia),
- zwiększona z 8 do 10 tys. zł kwota dofinansowania pracodawcom kosztów kształcenia jednego młodocianego pracownika.

Zwiększenie finansowania dotyczy uczniów rozpoczynających naukę w danym zawodzie i ma zastosowanie przez cały cykl ich kształcenia. Takie rozwiązanie ma przełożyć się na zapewnienie stabilności finansowej samorządów w kształceniu zawodowym. Mają dzięki temu pewność, że decyzja o uruchomieniu kształcenia w zawodzie z listy zawodów o szczególnym znaczeniu dla rozwoju państwa przełoży się na wyższe finansowanie w ramach subwencji przez wszystkie lata nauki.

Zawody szkolnictwa branżowego powiązane z dziedziną prace wykończeniowe od 2019 roku są uznawane za zawody, na które NIE MA największego zapotrzebowanie na krajowym rynku pracy (patrz tabela 3.1). Z danych zamieszczonych w tabeli 3.2, wynika, że na zawody z dziedziny prace wykończeniowe, we wskazanych w poszczególnych latach istniało i w roku

2024 istnieje, istotne zapotrzebowanie na pracowników na wymienionych wojewódzkich rynku pracy.

Tabela 3.1. Liczba zawodów szkolnictwa branżowego, na które jest największe zapotrzebowanie na **krajowym** rynku pracy, ze szczególnym odniesieniem do zawodów z dziedziny prace wykończeniowe

	Liczba zawodów „szkolnych”, na które jest zapotrzebowanie na pracowników na krajowym rynku pracy, z odniesieniem do zawodów z dziedziny prace wykończeniowe					
	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Liczba zawodów na które jest największe zapotrzebowanie na krajowym rynku pracy	34	33	30	28	24	20
Zapotrzebowanie na zawód szkolnictwa branżowego: Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Zapotrzebowanie na zawód szkolnictwa branżowego: Technik robót wykończeniowych w budownictwie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Zapotrzebowanie na zawód szkolnictwa branżowego: Technik aranżacji wnętrz	Nie	Nie	N/D	N/D	N/D	N/D

Źródło: opracowanie własne na podstawie obowiązującego ustawodawstwa

Tabela 3.2. Zawody szkolnictwa branżowego z dziedziny prace wykończeniowe, na które jest **istotne** zapotrzebowanie na **wojewódzkich** rynkach pracy

	Zawody „szkolne”, na które jest prognozowane istotne zapotrzebowanie na pracowników na wojewódzkich rynku pracy, z odniesieniem do zawodów z dziedziny prace wykończeniowe					
	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Zapotrzebowanie na zawód szkolnictwa branżowego: Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) lubuskie 5) łódzkie 6) małopolskie 7) mazowieckie 8) opolskie 9) podkarpacie 10) podlaskie 11) pomorskie 12) śląskie 13) świętokrzyskie 14) warmińsko-mazurskie 15) wielkopolskie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) lubuskie 5) łódzkie 6) małopolskie 7) mazowieckie 8) opolskie 9) podkarpacie 10) podlaskie 11) pomorskie 12) śląskie 13) świętokrzyskie 14) warmińsko-mazurskie 15) wielkopolskie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) lubuskie 5) łódzkie 6) małopolskie 7) mazowieckie 8) opolskie 9) podkarpacie 10) podlaskie 11) pomorskie 12) śląskie 13) świętokrzyskie 14) warmińsko-mazurskie 15) wielkopolskie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) lubuskie 5) łódzkie 6) małopolskie 7) mazowieckie 8) opolskie 9) podkarpacie 10) podlaskie 11) pomorskie 12) śląskie 13) świętokrzyskie 14) warmińsko-mazurskie 15) wielkopolskie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) lubuskie 5) łódzkie 6) małopolskie 7) mazowieckie 8) opolskie 9) podkarpacie 10) podlaskie 11) pomorskie 12) śląskie 13) świętokrzyskie 14) warmińsko-mazurskie 15) wielkopolskie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) lubuskie 5) łódzkie 6) małopolskie 7) mazowieckie 8) opolskie 9) podkarpacie 10) podlaskie 11) pomorskie 12) śląskie 13) świętokrzyskie 14) warmińsko-mazurskie 15) wielkopolskie

	16) zachodniopomorskie	16) zachodniopomorskie	16) zachodniopomorskie	16) zachodniopomorskie	16) zachodniopomorskie	16) zachodniopomorskie
Zapotrzebowanie na zawód szkolnictwa branżowego: Technik robót wykończeniowych w budownictwie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) lubuskie 5) łódzkie 6) małopolskie 7) mazowieckie 8) opolskie 9) podkarpackie 10) podlaskie 11) pomorskie 12) śląskie 13) świętokrzyskie 14) warmińsko-mazurskie 15) wielkopolskie 16) zachodniopomorskie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) lubuskie 5) łódzkie 6) małopolskie 7) mazowieckie 8) opolskie 9) podkarpackie 10) podlaskie 11) pomorskie 12) śląskie 13) świętokrzyskie 14) warmińsko-mazurskie 15) wielkopolskie 16) zachodniopomorskie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) łódzkie 5) małopolskie 6) mazowieckie 7) podkarpackie 8) podlaskie 9) pomorskie 10) świętokrzyskie 11) warmińsko-mazurskie 12) wielkopolskie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) łódzkie 4) małopolskie 5) mazowieckie 6) podkarpackie 7) podlaskie 8) pomorskie 9) śląskie 10) świętokrzyskie 11) wielkopolskie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) lubuskie 5) łódzkie 6) małopolskie 7) mazowieckie 8) opolskie 9) podkarpackie 10) podlaskie 11) pomorskie 12) śląskie 13) świętokrzyskie 14) warmińsko-mazurskie 15) wielkopolskie 16) zachodniopomorskie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) lubuskie 5) łódzkie 6) małopolskie 7) mazowieckie 8) opolskie 9) podkarpackie 10) podlaskie 11) pomorskie 12) śląskie 13) świętokrzyskie 14) warmińsko-mazurskie 15) wielkopolskie 16) zachodniopomorskie
Zapotrzebowanie na zawód szkolnictwa branżowego: Technik aranżacji wnętrz	Województwo: 1) lubelskie 2) lubuskie 3) łódzkie 4) małopolskie 5) mazowieckie 6) opolskie 7) podkarpackie 8) podlaskie 9) pomorskie 10) śląskie 11) świętokrzyskie 12) warmińsko-mazurskie 13) wielkopolskie 14) zachodniopomorskie	Województwo: 1) dolnośląskie 2) kujawsko-pomorskie 3) lubelskie 4) lubuskie 5) łódzkie 6) małopolskie 7) mazowieckie 8) opolskie 9) podkarpackie 10) podlaskie 11) pomorskie 12) śląskie 13) świętokrzyskie 14) warmińsko-mazurskie 15) wielkopolskie 16) zachodniopomorskie	N/D	N/D	N/D	N/D

Czynniki wpływające na zapotrzebowanie na pracowników:

- **Rozwój sektora budowlanego**
Sektor budownictwa w Polsce przeżywa dynamiczny rozwój, co przekłada się na wzrost zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników branży wykończeniowej. Inwestycje w nowoczesne technologie, takie jak prefabrykacja i inteligentne materiały budowlane, powodują konieczność dostosowania kompetencji pracowników do nowych wymagań.
- **Cyfryzacja i automatyzacja**
Postępująca cyfryzacja w budownictwie, w tym wykorzystanie technologii BIM (Building Information Modeling), sprawia, że specjaliści od prac wykończeniowych muszą posiadać nowe umiejętności związane z obsługą narzędzi cyfrowych oraz nowoczesnych systemów zarządzania budową.
- **Ekologiczne materiały budowlane**
Wzrost świadomości ekologicznej i regulacje unijne wymuszają stosowanie innowacyjnych, przyjaznych dla środowiska materiałów budowlanych. Zapotrzebowanie na fachowców znających technologie energooszczędne i ekologiczne jest coraz większe.

Na podstawie powyższych informacji można wysnuć następujące wnioski:

- zawody związane z pracami wykończeniowymi nie należą do grupy priorytetowych na poziomie krajowym, ale są istotne na poziomie wojewódzkim;
- dynamiczny rozwój sektora budowlanego oraz wprowadzanie nowych technologii zwiększają zapotrzebowanie na wykwalifikowanych specjalistów;
- konieczne jest dostosowanie programów kształcenia do nowych trendów rynkowych, w tym wdrażanie kursów z zakresu ekologicznych technologii budowlanych oraz cyfryzacji w budownictwie.

Zalecenia dla szkolnictwa branżowego:

1. **Modernizacja programów nauczania** – uwzględnienie nowych technologii budowlanych i cyfrowych narzędzi pracy.
2. **Wsparcie współpracy szkół z pracodawcami** – organizacja staży i praktyk zawodowych we współpracy z firmami budowlanymi.
3. **Promowanie zawodów związanych z pracami wykończeniowymi** – kampanie informacyjne skierowane do uczniów szkół podstawowych i ich rodziców.
4. **Rozwój umiejętności związanych z ekologicznymi technologiami** – wprowadzenie do programów nauczania zagadnień związanych z energooszczędnymi i ekologicznymi rozwiązaniami w budownictwie.

Podjęcie tych działań przyczyni się do lepszego dostosowania szkolnictwa branżowego do potrzeb rynku pracy oraz zwiększenia atrakcyjności zawodów związanych z pracami wykończeniowymi.

Źródła:

- 1) Prognoza 2024:
Obwieszczenie Ministra Edukacji z dnia 24 stycznia 2024 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy [Monitor Polski z 2024 r. poz. 85.](#)
- 2) Prognoza 2023:
Obwieszczenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 20 stycznia 2023 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. [M.P. z 2023 r. poz. 145](#)
- 3) Prognoza 2022:
Obwieszczenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 28 stycznia 2022 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. [M.P. z 2022 r. poz. 120](#)
- 4) Prognoza 2021:
Obwieszczenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. [M.P. z 2021 r. poz. 122](#)
- 5) Prognoza 2020:
Obwieszczenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 24 stycznia 2020 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. [M.P. z 2020 r. poz. 106](#)
- 6) Prognoza 2019:
Obwieszczenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. [M.P. z 2019 r. poz. 276](#)

4. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – materiały wspomagające kształcenie zawodowe w dziedzinie prace wykończeniowe

Zintegrowana Platforma Edukacyjna jest serwisem **Ministerstwa Edukacji Narodowej** na którym zamieszczane są m.in. materiały sfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013 oraz Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020) oraz Funduszu Europejskiego Rozwój Społeczny 2021–2027.

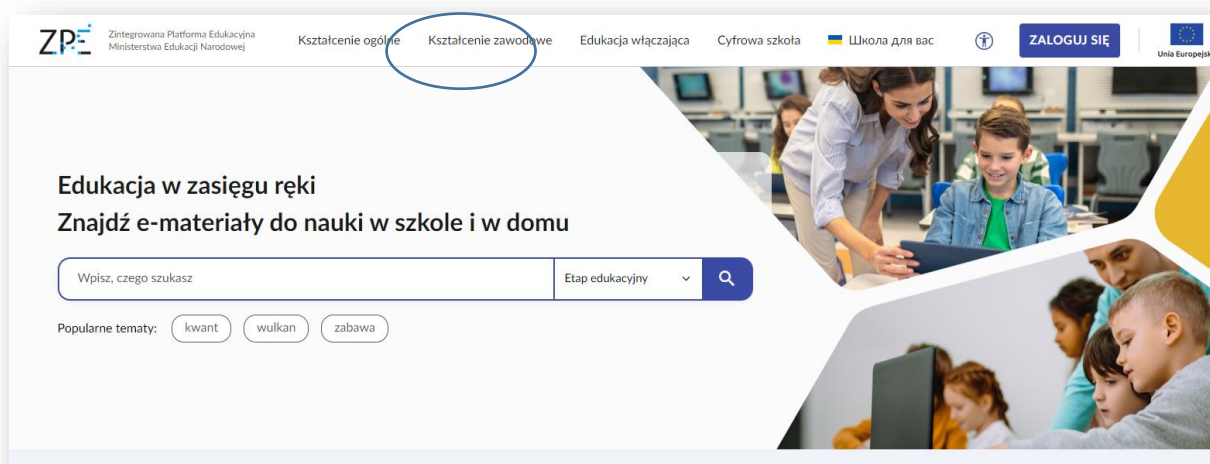
Adres źródłowy: <https://zpe.gov.pl/>

Na platformie zamieszczono materiały pogrupowane w 5 obszarach tematycznych (zakładkach):

- kształcenie ogólne,
- kształcenie zawodowe,
- edukacja włączająca,
- cyfrowa szkoła,
- szkoła dla was (w języku ukraińskim).

W zakładce „Kształcenie zawodowe” wyróżniono 3 podrozdziały:

- Materiały do kształcenia zawodowego,
- Język obcy zawodowy,
- Podstawa programowa kształcenia zawodowego.

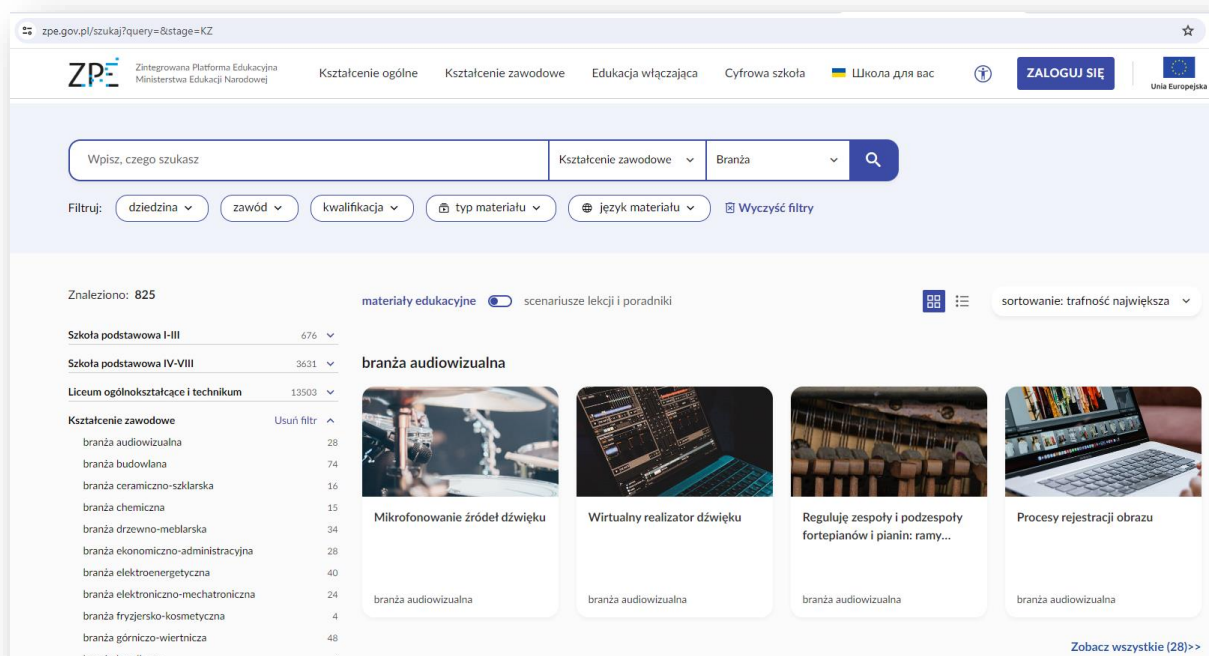
Rys. 4.1. Strona startowa Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej

W rozdziale opisane zostały zasoby zamieszczone na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej dedykowane dla nauczycieli kształcenia zawodowego i języka obcego zawodowego.

4.1. Materiały do kształcenia zawodowego w dziedzinie prace wykończeniowe

Jeżeli jesteś **nauczycielem kształcenia zawodowego lub instruktorem praktycznej nauki zawodu** to koniecznie musisz zapoznać się z e-materiałami dydaktycznymi wspierającymi kształcenie zawodowe, w tym w zawodach z branży budowlanej.

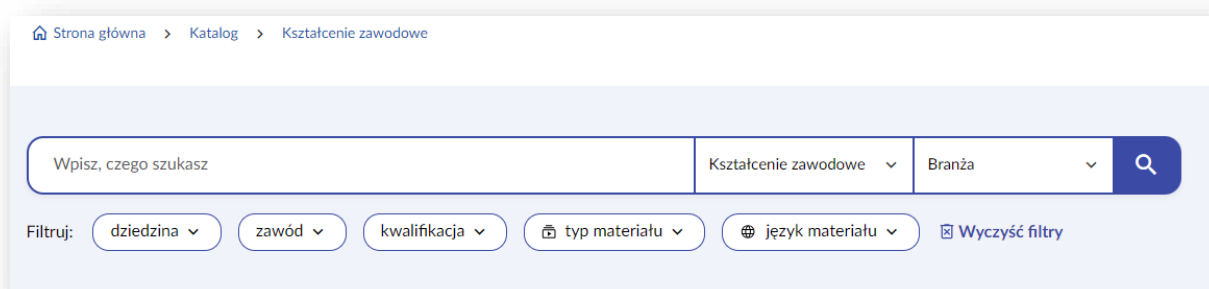
W zakładce „Materiały do kształcenia zawodowego” zamieszczono **825 różnego typu materiałów** wspomagających nauczycieli kształcenia zawodowego w realizacji efektów kształcenia zawodowego pracujących z uczniami w zawodach szkolnictwa zawodowego. Opracowane materiały zostały przypisane zawodom szkolnictwa zawodowego i pogrupowane w 32 branże (rys. 4.2).

Rys. 4.2. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – materiały do kształcenia zawodowego z podziałem na branże

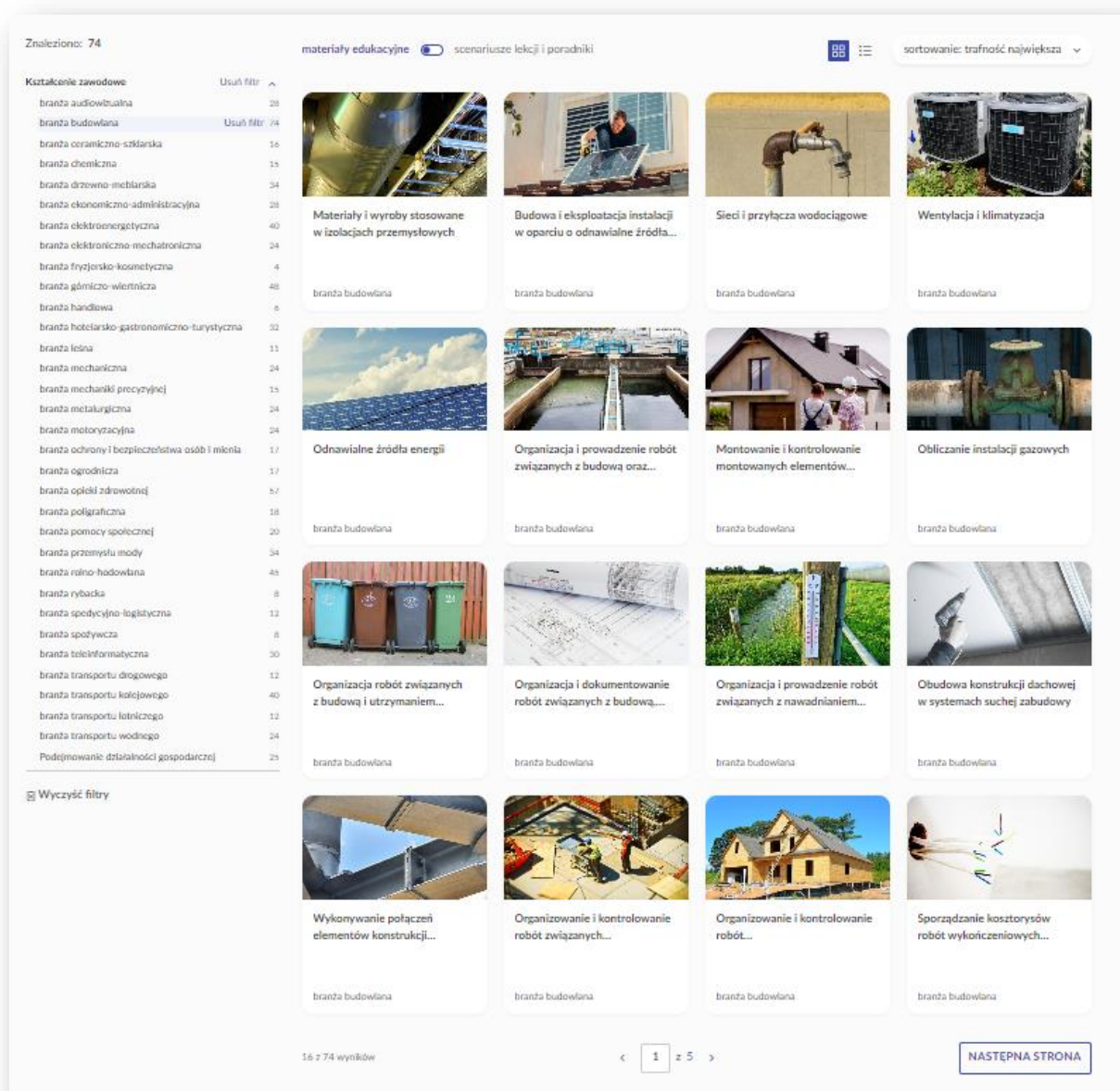
Na podstronie <https://zpe.gov.pl/szukaj?query=&stage=KZ> istnieje możliwość wyszukiwania zasobów edukacyjnych wg:

- nazw dziedzin,
- nazw zawodu,
- nazw kwalifikacji,
- typ materiału (filmy (94), symulacje i aplikacje (19), spacery wirtualne (3), modele 3d (5), ilustracje i schematy (19), ćwiczenia (3)),
- języka materiałów (po polsku (825), po angielsku (108), po niemiecku (5), po hiszpańsku (4), po francusku (4), po rosyjsku (4)).

Rys. 4.3. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – filtry do wyszukiwania informacji

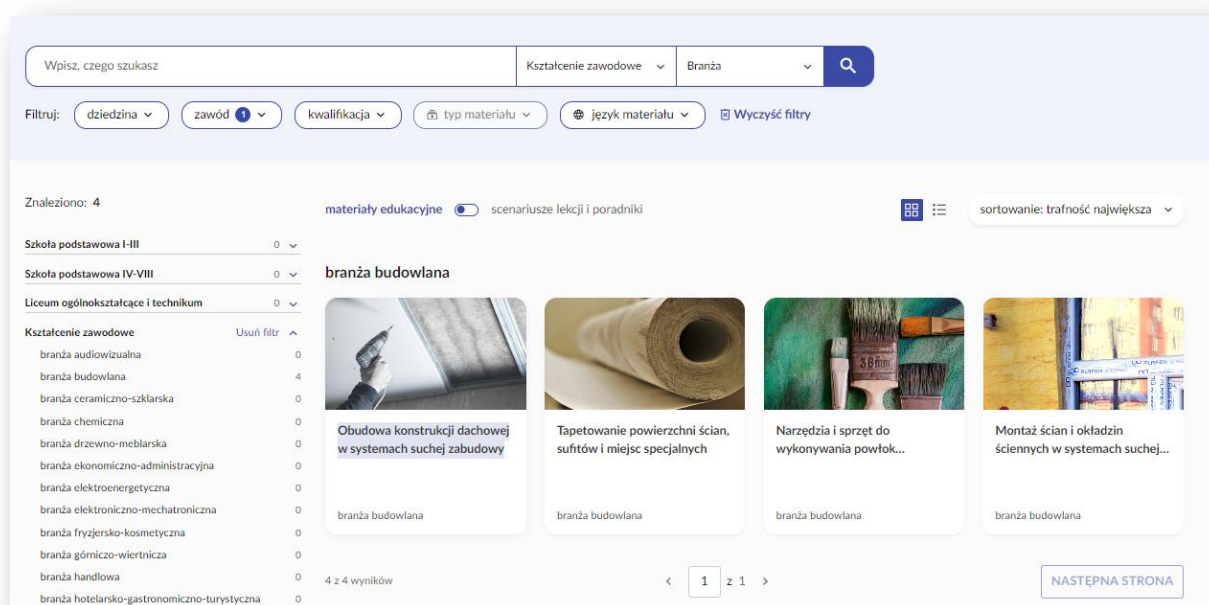
Dla zawodów szkolnictwa branżowego wchodzących w skład branży budowlanej na ZPE zamieszczono 74 materiały dydaktyczne (rys. 4.4).

Rys. 4.4. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – przykładowe materiały dydaktyczne dla zawodów szkolnictwa branżowego z branży budowlanej

Dla wsparcia procesu kształcenia w zawodzie **Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie**, przypisanego do branży budowlanej i dziedziny prace wykończeniowe wyszukane zostały następujące materiały edukacyjne (rys. 4.5):

- 1) Obudowa konstrukcji dachowej w systemach suchej zabudowy;
- 2) Tapetowanie powierzchni ścian, sufitów i miejsc specjalnych;
- 3) Narzędzia i sprzęt do wykonywania powłok malarskich oraz techniki ich stosowania;
- 4) Montaż ścian i okładzin ściennych w systemach suchej zabudowy.

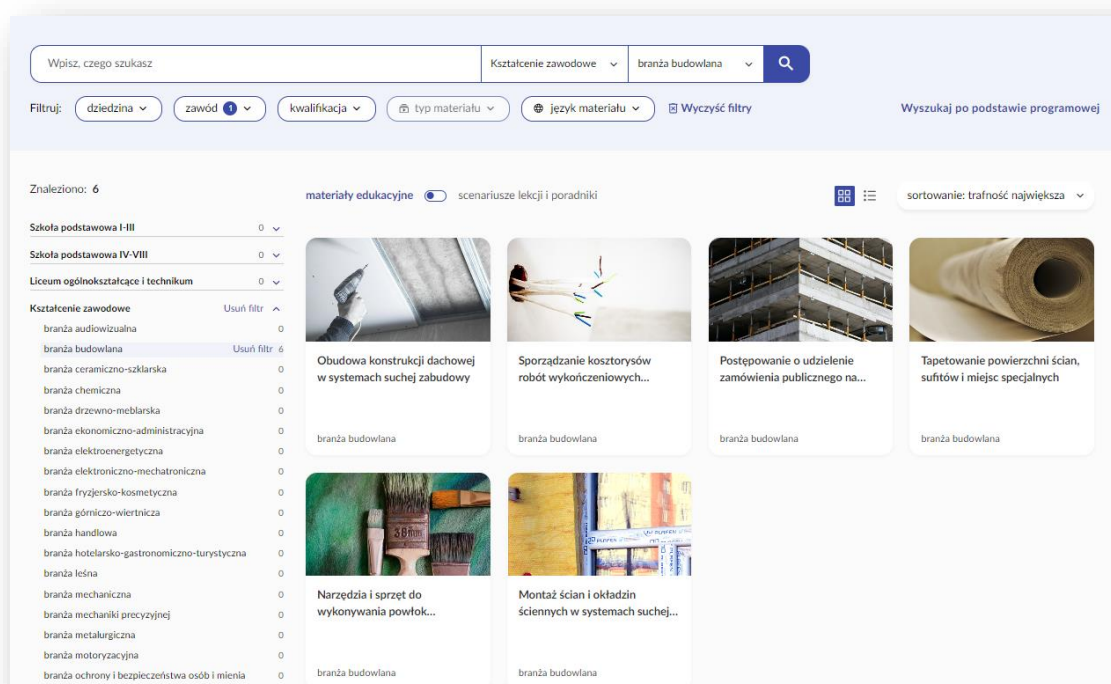

Rys. 4.5. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – materiały dydaktyczne wspierające kształcenie w zawodzie Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie

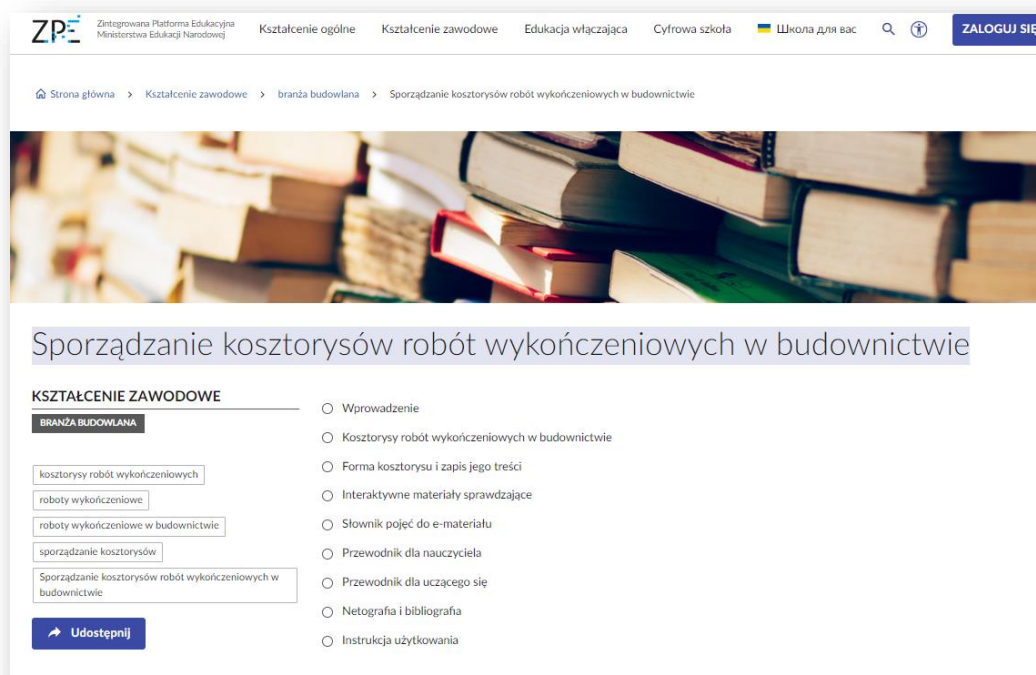
Natomiast dla zawodu **Technik robót wykończeniowych w budownictwie**, oferta obejmuje 6 zestawów materiałów edukacyjnych (rys. 4.6):

- 1) Obudowa konstrukcji dachowej w systemach suchej zabudowy;
- 2) Tapetowanie powierzchni ścian, sufitów i miejsc specjalnych;
- 3) Narzędzia i sprzęt do wykonywania powłok malarskich oraz techniki ich stosowania;
- 4) Montaż ścian i okładzin ściennych w systemach suchej zabudowy;
- 5) Sporządzanie kosztorysów robót wykończeniowych w budownictwie;
- 6) Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane.

Na rys. 4.7 przedstawiono przykładową strukturę materiału dydaktycznego „Sporządzanie kosztorysów robót wykończeniowych w budownictwie”.

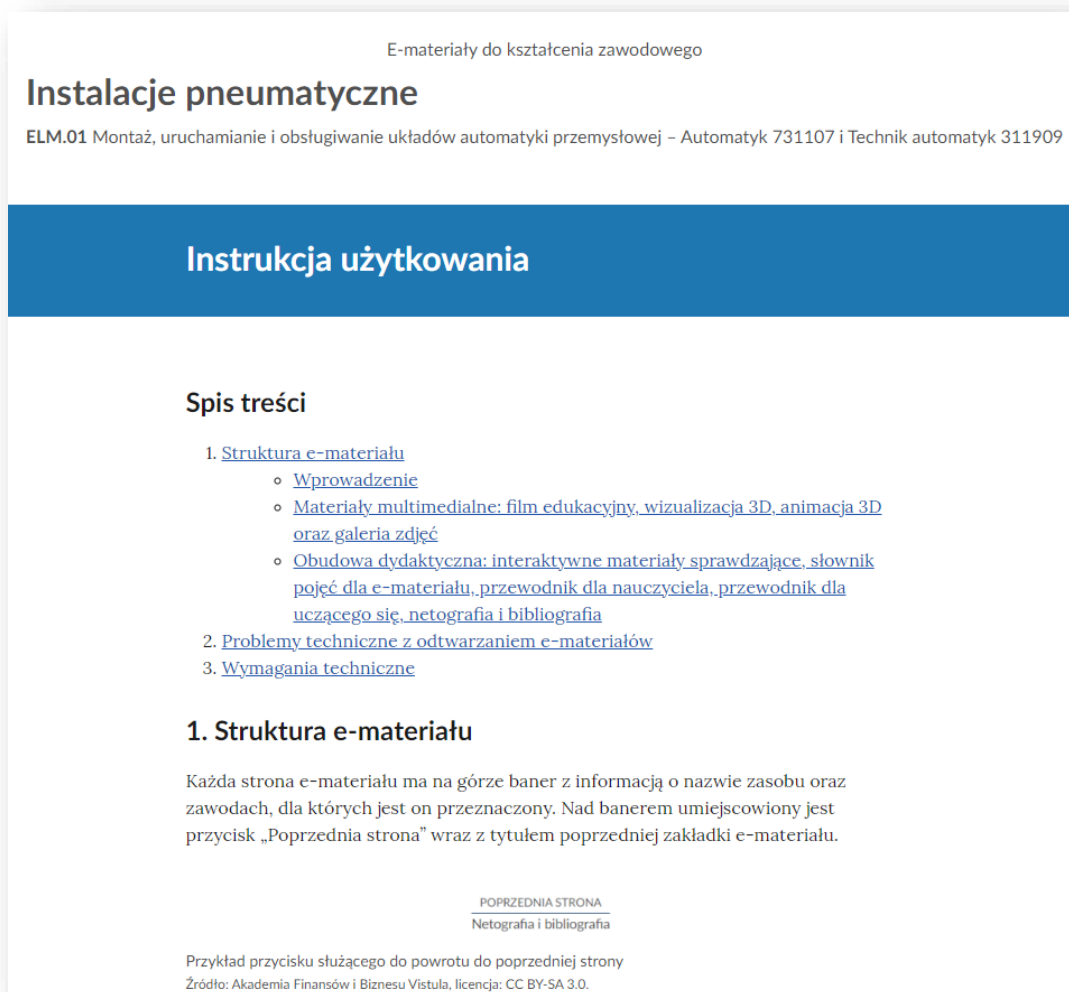

Rys. 4.6. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – materiały dydaktyczne dla zawodu Technik robót wykończeniowych w budownictwie

Rys. 4.7. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – struktura materiału dydaktycznego „Sporządzanie kosztorysów robót wykończeniowych w budownictwie”

Rekomendujemy, aby przed przystąpieniem do pracy z danym materiałem dydaktycznym zapoznać się z punktem „Instrukcja użytkowania” (rys. 4.8), gdzie znajdziemy szczegółowe wskazówki dotyczące tego jak poruszać się po opracowanym zasobie.

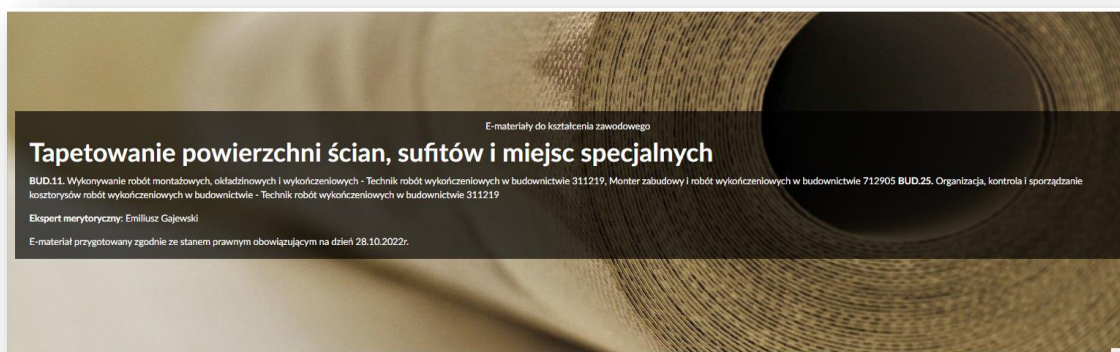

Rys. 4.8. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – „Instrukcja użytkowania” materiału dydaktycznego „Instalacje pneumatyczne”

Dla przykładu w e-materiale dla kształcenia zawodowego pt. „Tapetowanie powierzchni ścian, sufitów i miejsc specjalnych” zamieszczono (rys. 4.9):

- 1) Animację 3D „Tapetowanie ścian, sufitów i miejsc specjalnych”;
- 2) Grafikę interaktywną „Sprzęt i narzędzia do wykonywania powłok tapeciarskich”;
- 3) Interaktywne materiały sprawdzające;
- 4) Słownik pojęć dla e-materiału;
- 5) Przewodnik dla nauczyciela;
- 6) Przewodnik dla uczącego się;

- 7) Netografię i bibliografię;
- 8) Instrukcję użytkowania.

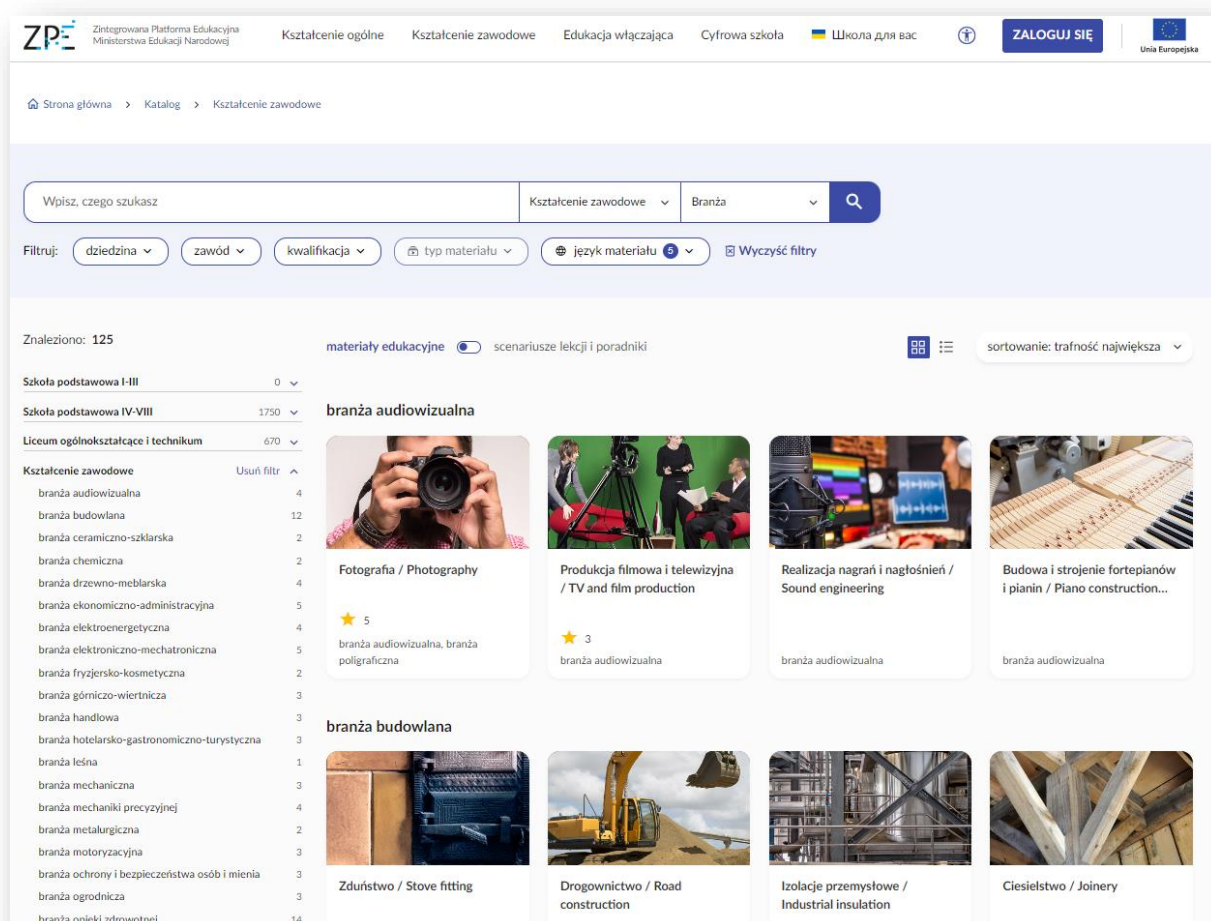
Rys. 4.9. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – zawartość materiału dydaktycznego „Tapetowanie powierzchni ścian, sufitów i miejsc specjalnych”

4.2. Język obcy zawodowy dla branży budowlanej

Dany zasób jest rekomendowany dla **nauczycieli** szkół zawodowych prowadzących z uczniami naukę **języka obcego zawodowego**.

Na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej zamieszczonych zostało 125 zestawów materiałów dydaktycznych (rys. 4.10) wspomagających naukę języka obcego zawodowego po:

- 1) angielsku (108 zestawów),
- 2) niemiecku (5),
- 3) hiszpańsku (4),
- 4) francusku (4),
- 5) rosyjsku (4)).

ZPE Zintegrowana Platforma Edukacyjna
Ministerstwa Edukacji Narodowej

Kształcenie ogólne Kształcenie zawodowe Edukacja włączająca Cyfrowa szkoła Школа для вас

ZALOGUJ SIĘ

Strona główna > Katalog > Kształcenie zawodowe

Wpisz, czego szukasz Kształcenie zawodowe Branża

Filtruj: dziedzina zawód kwalifikacja typ materiału język materiału Wyczyść filtry

Znaleziono: 125

materiały edukacyjne scenariusze lekcji i poradniki

sortowanie: trafność największa

branża audiowizualna

- Fotografia / Photography (5 stars, branża audiowizualna, branża poligraficzna)
- Produkcja filmowa i telewizyjna / TV and film production (3 stars, branża audiowizualna)
- Realizacja nagrań i nagłośnień / Sound engineering (branża audiowizualna)
- Budowa i strojenie fortepianów i pianin / Piano construction... (branża audiowizualna)

branża budowlana

- Zduństwo / Stove fitting
- Drogownictwo / Road construction
- Izolacje przemysłowe / Industrial insulation
- Ciesielstwo / Joinery

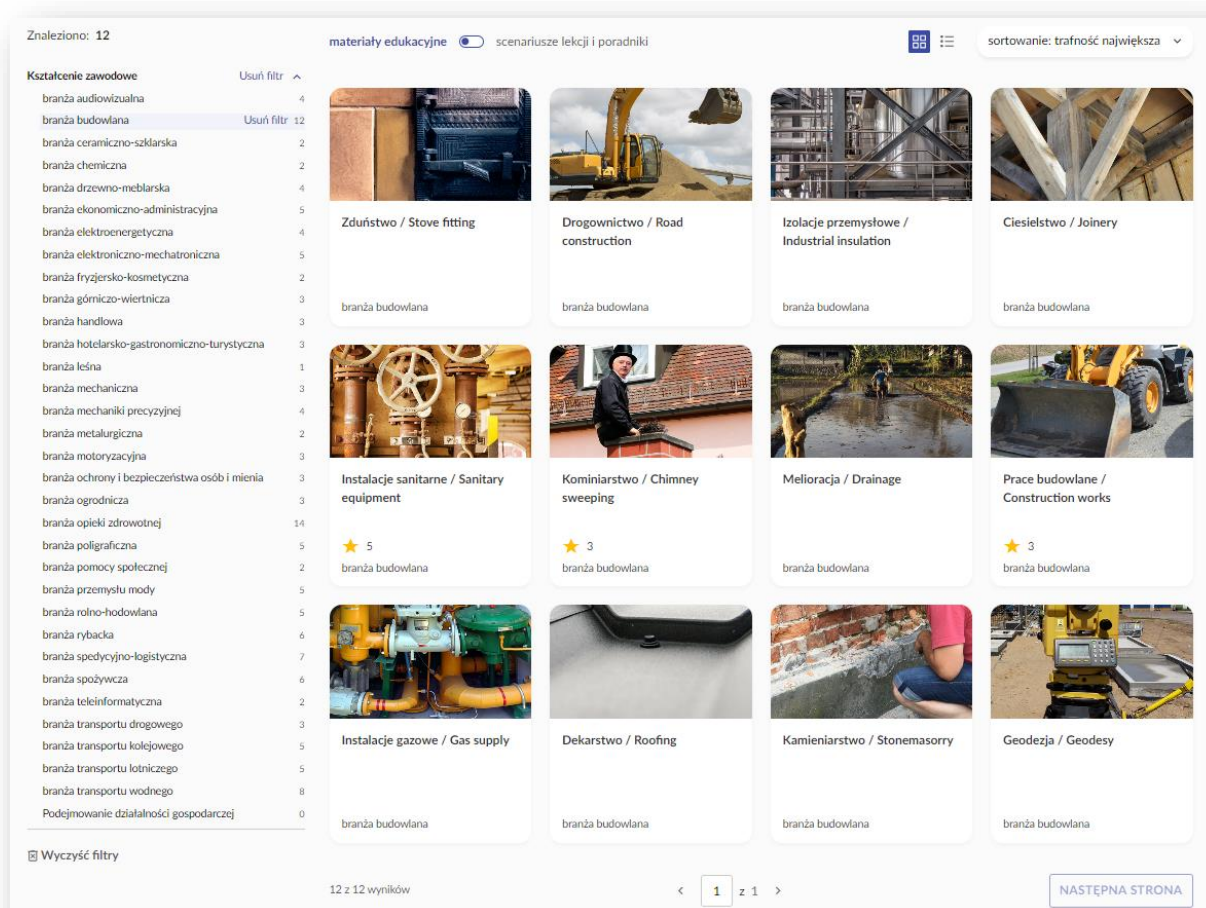
Rys. 4.10. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – materiały do nauki języka obcego zawodowego

Niestety dla zawodów:

- Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie,
- Technik robót wykończeniowych w budownictwie,
- Technik aranżacji wnętrz

nie przygotowano zasób bezpośrednio wspomagających naukę języka obcego zawodowego.

Można ewentualnie skorzystać z zasobów dedykowanych dla innych zawodów wchodzących w skład branży budowlanej, których to na platformie zamieszczono 12 (rys. 4.11).

Rys. 4.11. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – język obcy zawodowy rekomendowany dla branży budowlanej

W ramach zasobu edukacyjnego „Prace budowlane / Construction works” przygotowane zostały materiały do realizacji tematyki z 6 kwalifikacji z branży budowlanej (rys. 4.12).

Prace budowlane / Construction works

KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

BRANŻA BUDOWLANA

montaż	żuraw	ściana	spacer	forma
pipeline	wiązanie	report	trench	
immersion depth	press	cegła	cement	
beton	zaprawa cementowa	majster	friction	
measurement	thermal insulation	stability		
base	set	solution	sklepienie	strop
drainage	foundation	lime mortar	indicator	
operation	tynek	rafter	ridge	roofer
valley	chisel	plumb bob	level	trowel
jigsaw	beam	wood-based material	batten	
formwork	steel fixer	purlin	queen post truss	
turnbuckle	wall plate	documentation		
inventory	joint	assembly	column footing	
supervision inspector	crew wagon			
construction log	shoulder	demolition	drill	
folding rule	moisture barrier	varnish	primer	
tape measure	wire brush	track		
reinforcing mesh	renovation	reinforcement		
girder	crack	equipment	contractor	
as-built bill of quantities	investment cost estimate			
investor	labour	man-hour	outlay	

☒ Job characteristics - Building insulation fitter

BD.07. Making building insulation

☒ Job characteristics - Concrete-steel fixer

BD.12. Steel fixing and concrete placing works

☐ Job characteristics - Bricklayer-plasterer

BD.14. Masonry and plastering works

☐ Job characteristics - Building construction fitter

BD.16. Assembling building structures

☐ Job characteristics - Construction technician

BD.29. Performing and monitoring construction works

BD.30. Organizing and monitoring construction works and making cost estimates

☐ 'Construction works' e-resource methodical materials for teachers

Autor:

Jacek Stańdo, Mariusz Doliński, Magdalena Furmaniak, Krzysztof Kisiel, Dorota Krawczyk - Stańdo, Janusz Kuliński, Kinga Pietrasik-Kulińska, Aneta Stasiak, Małgorzata Stasiak, Witold Walas, Agnieszka Burcan-Krawczyk, Dorota Gostkowska-Kulak, Magdalena Jarniewicz, Aleksandra Kaczmarek, Agnieszka Wajs, Krystyna Kiedrzyńska, Elżbieta Kuskowska, Lechosława Pyzik, Teresa Smolec, Halina Świątnicka, Weronika Wójcik, Wioleta Fabijańska, Magdalena Gałaj, Agnieszka Pfeiffer, Jacek Stańdo, Mariusz Doliński, Magdalena Furmaniak, Krzysztof Kisiel, Dorota Krawczyk - Stańdo, Janusz Kuliński, Kinga Pietrasik-Kulińska, Aneta Stasiak, Małgorzata Stasiak, Witold Walas, Agnieszka Burcan-Krawczyk, Dorota Gostkowska-Kulak, Magdalena Jarniewicz, Aleksandra Kaczmarek, Agnieszka Wajs, Krystyna Kiedrzyńska, Elżbieta Kuskowska, Lechosława Pyzik, Teresa Smolec, Halina Świątnicka, Weronika Wójcik, Wioleta Fabijańska, Magdalena Gałaj, Agnieszka Pfeiffer

Rys. 4.12. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – język obcy zawodowy „Prace budowlane / Construction works” – zawartość kursu

Making building structures

The rules of the assembly of walls, ceilings and roofs

The assembly of large-panel buildings

The assembly of walls should precede the assembly of ceilings. Wall slabs are placed with the use of a brace or a clamp connector. A slab is guided to the place of installation with the use of assembly rods. Vertical alignment check is performed with the use of a plumb bob, brace, or a clamp connector.

The time for which wall slabs are held by a bracing device depends on the kind of joints. If the elements are joined by welding, bracing is removed after welding. Concreted joints must first get strong enough.

Ceiling and roof slabs should be installed with the use of a mobile crane. In order to ensure proper guiding of the slabs, assembly rods should be used in the very last moment of lowering.

Source: PŁ, licencja: CC BY 3.0.

Exercise 1

Complete the text using the words in the brackets. Uzupełnij tekst korzystając ze słów w nawiasach.

1. The assembly of should precede the assembly of ceilings. (ściany)
2. joints must get strong enough. (betonowane)
3. Wall slabs are placed with the use of a . (zastrzału)
4. Wall slabs are with the use of a clamp connector. (ustawienie)
5. The time for which wall slabs are held by a depends on the kind of joints. (urządzenie stężające)
6. If the elements are joined by , bracing is removed after welding. (spawanie)
7. Ceiling and roof slabs should be with the use of a mobile crane. (układane)
8. A wall slab is guided to the place of installation with the use of . (drażki montażowe)

Rys. 4.13. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – język obcy zawodowy – przykłady materiałów szkoleniowych

5. Obowiązkowy egzamin zawodowy dla uczniów⁴

W ramach reformy kształcenia zawodowego, uczniowie realizujący podstawę programową z 2019 roku mają obowiązek przystąpienia do egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe. Egzaminy te są wymagane dla kwalifikacji wyodrębnionych w danym zawodzie szkolnictwa branżowego. Celem tego obowiązku jest zwiększenie efektywności i jakości kształcenia zawodowego poprzez weryfikację zdobytych umiejętności i wiedzy w praktycznym kontekście.

Wprowadzenie obowiązkowego egzaminu zawodowego

Obowiązkowe egzaminy zawodowe zostały wprowadzone stopniowo:

- **2020 r.** – szkoły policealne,
- **2021 r.** – technika,
- **2022 r.** – branżowe szkoły I stopnia (z obowiązkiem przystąpienia do egzaminu zawodowego lub egzaminu czeladniczego dla uczniów-pracowników młodocianych kształcących się w rzemiośle).

Warunki ukończenia szkoły a obowiązek egzaminacyjny

Dla uczniów technikum oraz branżowej szkoły I stopnia przystąpienie do egzaminu zawodowego jest warunkiem ukończenia szkoły. W praktyce oznacza to:

- **Technikum:** uczeń musi przystąpić do egzaminu zawodowego ze wszystkich kwalifikacji wyodrębnionych w danym zawodzie. Nieprzystąpienie do któregoś z wymaganych egzaminów skutkuje brakiem promocji do następnej klasy lub brakiem świadectwa ukończenia szkoły.
- **Branżowa szkoła I stopnia:** warunkiem ukończenia szkoły jest przystąpienie do egzaminu zawodowego lub egzaminu czeladniczego w przypadku uczniów-pracowników młodocianych.
- **Szkoła policealna:** w zależności od struktury kształcenia, uczniowie również muszą przystępować do egzaminów zawodowych zgodnie z określoną kwalifikacją.

⁴ Opracowano na podstawie: <https://www.portaloswiatowy.pl/ocenianie-uczniow/obowiazkowy-egzamin-zawodowy-dla-kogo-i-na-jakich-warunkach-20689.html> (dostęp: 10.06.2024 r.).

Ważne jest, by uczniowie mieli świadomość, że bez przystąpienia do egzaminów zawodowych nie ukończą szkoły – nawet jeśli uzyskają wysokie oceny w klasyfikacji końcowej. W takim przypadku uczeń powtarza ostatnią klasę.

Warunek promocji do następnej klasy w technikum

Przystąpienie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie jest również warunkiem uzyskania promocji do następnej klasy w technikum. Oznacza to, że uczeń nie może przejść do kolejnego roku nauki, jeśli nie podejdzie do wymaganego egzaminu.

Wynik egzaminu nie wpływa jednak na promocję – liczy się samo podejście do egzaminu. W przypadku technikum, jeśli uczeń zdaje egzamin w ramach pierwszej kwalifikacji, otrzymuje promocję do następnej klasy, niezależnie od uzyskanego wyniku. Podobna zasada obowiązuje w przypadku ukończenia szkoły – sam fakt przystąpienia do egzaminu zawodowego (niekoniecznie jego zdanie) umożliwia uzyskanie świadectwa ukończenia szkoły.

Egzaminy zawodowe a sytuacje losowe

W przypadku, gdy uczeń z przyczyn losowych lub zdrowotnych nie mógł przystąpić do egzaminu zawodowego w terminie głównym i dodatkowym, ma obowiązek przystąpienia do egzaminu w możliwie najbliższym terminie głównym. W takich sytuacjach obowiązują zasady określone przez Centralną Komisję Egzaminacyjną, które umożliwiają przystąpienie do egzaminu w kolejnym terminie bez konieczności powtarzania roku szkolnego, o ile uczeń spełnia pozostałe wymagania edukacyjne.

Struktura egzaminu zawodowego

Egzamin zawodowy składa się z dwóch części:

- **część pisemna:** obejmuje sprawdzenie wiadomości i umiejętności z zakresu kwalifikacji w danym zawodzie. Przeprowadzana jest z wykorzystaniem elektronicznego systemu lub w formie papierowej, w zależności od kwalifikacji;
- **część praktyczna:** polega na wykonaniu zadania egzaminacyjnego sprawdzającego praktyczne umiejętności zawodowe. Może być realizowana w formie zadania praktycznego lub dokumentacji, w zależności od specyfiki zawodu.

Szczegółowe informacje na temat struktury egzaminu oraz przykładowe zadania dostępne są w informatorach opublikowanych przez CKE.

Harmonogram egzaminów zawodowych

Terminy egzaminów zawodowych są ustalane corocznie przez Centralną Komisję Egzaminacyjną i publikowane w formie komunikatów. Harmonogramy zawierają informacje o terminach części pisemnej i praktycznej egzaminu dla poszczególnych kwalifikacji. Przykładowo, harmonogram egzaminów na rok szkolny 2024/2025 został opublikowany w sierpniu 2024 roku

Wpływ egzaminów zawodowych na jakość kształcenia

Wprowadzenie obowiązkowych egzaminów zawodowych ma na celu:

- zwiększenie prestiżu kształcenia zawodowego,
- weryfikację rzeczywistych umiejętności uczniów,
- lepsze przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy,
- dostosowanie systemu edukacji do wymagań pracodawców oraz dynamicznie zmieniającego się rynku pracy.

Dzięki obowiązkowym egzaminom uczniowie opuszczający szkoły zawodowe są lepiej przygotowani do pracy w wyuczonym zawodzie, a ich kwalifikacje są potwierdzone na poziomie ogólnokrajowym.

6. Branżowe Centra Umiejętności

Branżowe Centrum Umiejętności (BCU) jest placówką kształcenia, szkolenia i egzaminowania o zasięgu ogólnokrajowym, specjalizującą się w jednej z dziedzin zawodowych. Jest to struktura integrująca różne podmioty zaangażowane w rozwój kompetencji zawodowych, takie jak:

- szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- placówki kształcenia ustawicznego,
- centra kształcenia zawodowego,
- uczelnie,
- pracodawcy,
- organizacje pracodawców,
- samorządy gospodarcze lub inne organizacje gospodarcze,
- stowarzyszenia i samorządy zawodowe,
- sektorowe rady do spraw kompetencji prowadzące działalność w zakresie danej dziedziny zawodowej.

BCU prowadzi działalność w następujących obszarach:

1. **Edukacyjno-szkoleniowym** – organizowanie kursów, szkoleń, seminariów i innych form edukacyjnych w zakresie kompetencji zawodowych.
2. **Wspierania współpracy szkół, placówek i uczelni z pracodawcami** – budowanie mostów pomiędzy edukacją a rynkiem pracy, organizowanie praktyk, staży i programów dualnych.
3. **Innowacyjno-rozwojowym** – upowszechnianie wiedzy, wdrażanie nowych technologii oraz wspieranie transformacji ekologicznej i cyfrowej w branżach zawodowych.
4. **Doradztwa zawodowego oraz aktywizacji zawodowej** – działania skierowane do uczniów, studentów, doktorantów, nauczycieli i pracowników, pomagające w wyborze ścieżki kariery oraz zwiększające ich szanse na rynku pracy.

Projekty utworzenia Branżowych Centrów Umiejętności

W ramach konkursu ogłoszonego przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji w Warszawie, dofinansowanie na utworzenie BCU otrzymały dwa projekty:

1. **Gmina Miasta Radomia** (nr wniosku KPO/22/1/BCU/W/0042), w imieniu której projekt realizuje **Zespół Szkół Budowlanych im. Kazimierza Wielkiego w Radomiu**, we współpracy z:
 - Stowarzyszeniem Specjalistów Robót Wykończeniowych (SSRW) – partner branżowy,

- ARBUD INVESTMENT Sp. z o.o.,
- Siecią Badawczą Łukasiewicz – Instytutem Technologii Eksploatacji w Radomiu – partnerem merytorycznym.

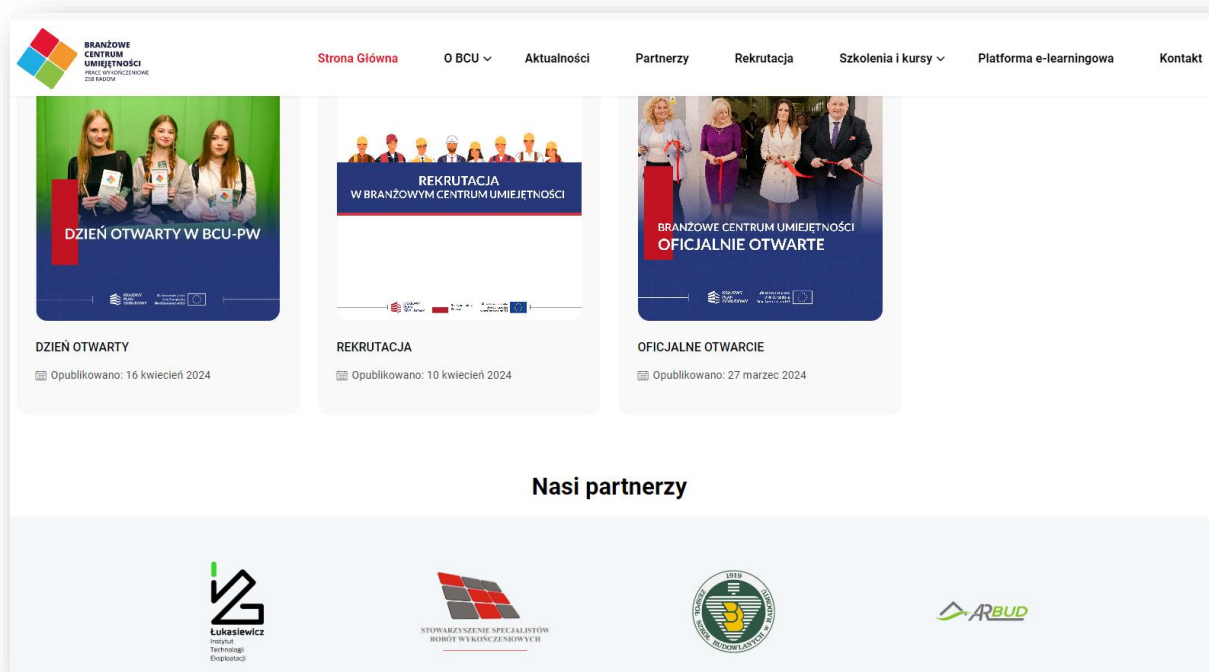
Więcej informacji na temat Branżowego Centrum Umiejętności nr 2 w Radomiu można znaleźć na stronie: <https://bcu.zsb.radom.pl/> (rys. 6.1).

2. **Powiat Nyski**, w imieniu którego projekt realizuje **Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Nysie**, we współpracy z:

- Polską Izbą Budownictwa,
- Opolską Okręgową Izbą Inżynierów Budownictwa.

Finansowanie

Projekty na utworzenie Branżowych Centrów Umiejętności są finansowane z **Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)**, co ma na celu wzmocnienie kompetencji zawodowych w strategicznych sektorach gospodarki oraz poprawę współpracy między edukacją a rynkiem pracy.

Rys. 6.1. Strona www Branżowego Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu – zrzut ekranowy

Branżowe Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu (BCU-PW) to placówka specjalizująca się w pracach wykończeniowych w budownictwie, oferująca szeroki zakres usług edukacyjno-

-szkoleniowych, nowoczesne pracownie oraz zaangażowana w działalność badawczo-rozwojową.

BCU-PW aktywnie współpracuje z partnerami branżowymi, szkołami oraz uczelniami, dążąc do integracji edukacji z praktyką zawodową oraz wspierania innowacyjnych rozwiązań w kształceniu zawodowym.

Oferta szkoleniowa

BCU-PW przygotowało zróżnicowaną ofertę szkoleń i kursów dostosowanych do potrzeb różnych grup odbiorców:

- **Uczniowie i studenci:** Programy praktyk i staży umożliwiające zdobycie doświadczenia zawodowego w dziedzinie prac wykończeniowych.
- **Osoby dorosłe:** Kursy doskonalące i przekwalifikowujące, skierowane do osób chcących podnieść swoje kwalifikacje lub zmienić profil zawodowy.
- **Nauczyciele kształcenia zawodowego:** Specjalistyczne szkolenia mające na celu aktualizację wiedzy i umiejętności w zakresie nowoczesnych technologii i metod nauczania w branży budowlanej.

Pracownie

Centrum dysponuje nowoczesnymi pracowniami wyposażonymi w sprzęt i materiały niezbędne do praktycznej nauki zawodu. Umożliwiają one uczestnikom szkoleń zdobywanie praktycznych umiejętności w realistycznych warunkach, co zwiększa ich przygotowanie do pracy w branży budowlanej.

Działalność badawcza

W zakładce „Badania” na stronie BCU-PW dostępne są informacje dotyczące prowadzonych projektów badawczych.

1. Przygotowanie opisów wymagań stanowisk pracy

Raport ten zawiera szczegółowe opisy wymagań na poszczególnych stanowiskach związanych z pracami wykończeniowymi. Analizuje kompetencje, kwalifikacje oraz umiejętności niezbędne do efektywnego wykonywania zadań na tych stanowiskach.

2. Współpraca BCU ze szkołami, uczelniami oraz pracodawcami

Dokument omawia formy i modele współpracy pomiędzy Branżowym Centrum Umiejętności a instytucjami edukacyjnymi oraz pracodawcami. Skupia się na korzyściach płynących z takiej współpracy oraz przedstawia rekomendacje dotyczące jej intensyfikacji.

3. Dobre praktyki – transformacja ekologiczna i cyfrowa

Raport identyfikuje i opisuje przykłady dobrych praktyk w zakresie transformacji ekologicznej i cyfrowej w branży prac wykończeniowych. Prezentuje innowacyjne rozwiązania oraz strategie wdrażania zrównoważonych i nowoczesnych technologii.

4. Wsparcie doradztwa zawodowego

Dokument analizuje aktualny stan doradztwa zawodowego w kontekście prac wykończeniowych. Zawiera rekomendacje dotyczące wsparcia uczniów, studentów oraz osób dorosłych w wyborze ścieżki kariery w tej branży.

5. Zmiany w kształceniu zawodowym

Raport przedstawia analizę zmian zachodzących w systemie kształcenia zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem prac wykończeniowych. Omawia nowe trendy, wymagania rynku pracy oraz dostosowanie programów nauczania do aktualnych potrzeb.

6. Identyfikacja przykładów dobrych praktyk nowatorskich rozwiązań w kształceniu zawodowym związanych z dziedziną prace wykończeniowe

Dokument prezentuje nowatorskie rozwiązania i dobre praktyki w kształceniu zawodowym w obszarze prac wykończeniowych. Analizuje metody i narzędzia stosowane w edukacji, które przyczyniają się do podniesienia jakości kształcenia.

7. Diagnoza w zakresie identyfikacji innowacji w dziedzinie prace wykończeniowe

Raport skupia się na identyfikacji innowacyjnych rozwiązań w pracach wykończeniowych. Analizuje nowe technologie, materiały oraz metody pracy, które wpływają na efektywność i jakość realizowanych projektów.

Wszystkie te raporty opracowane zostały przez pracowników Łukasiewicz – ITeE i stanowią cenne źródło informacji dla osób i instytucji związanych z branżą budowlaną, dostarczając aktualnych danych oraz rekomendacji dotyczących współpracy, innowacji oraz zrównoważonego rozwoju w pracach wykończeniowych.

7. Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022-2025

Informacja na temat działań planowanych na rzecz realizacji zalecenia Rady z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności (2020/C 417/01)

W dokumencie tym znajduje się wiele szczegółowych informacji na temat zmian w kształceniu zawodowym, które mają na celu **lepsze dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy oraz wspieranie transformacji cyfrowej i ekologicznej**. Zmiany te mają na celu lepsze przygotowanie uczniów i pracowników do wyzwań nowoczesnej gospodarki, a także wzmocnienie współpracy między edukacją a sektorem biznesowym. Szczegóły dotyczące tych działań można znaleźć w odpowiednich rozdziałach dokumentu, który podaje konkretne założenia i kroki wdrożeniowe dotyczące przyszłości szkolnictwa zawodowego w Polsce, m.in.:

1. **Przegląd i aktualizacja oferty kształcenia zawodowego oraz podstaw programowych kształcenia w zawodach pod kątem aktualnych potrzeb rynku pracy oraz przejścia na gospodarkę ekologiczną i cyfrową.** Działania: **nowe podejście do programów nauczania.** Przeprowadzono przegląd i aktualizację podstaw programowych kształcenia w zawodach, aby lepiej odpowiadały one na potrzeby rynku pracy oraz wyzwania związane z zieloną i cyfrową gospodarką (str. 30-35). **Dostosowanie kształcenia do wymagań transformacji cyfrowej i ekologicznej**, w tym rozwój nowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych (str. 38-45).

1A.1. Przegląd i aktualizacja oferty kształcenia zawodowego oraz podstaw programowych kształcenia w zawodach pod kątem aktualnych potrzeb rynku pracy oraz przejścia na gospodarkę ekologiczną i cyfrową. *Szczegółowe cele zadania oraz ich odniesienie do ogólnych celów planu (str. 31). Aktualizacja i dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do zmian na rynku pracy:*

- poszerzenie oferty kształcenia i szkolenia zawodowego o zawody i kwalifikacje potrzebne na rynku pracy, w tym związane z wykorzystaniem umiejętności ekologicznych i cyfrowych oraz nowych rozwiązań technologicznych,
- wzbogacenie oferty kształcenia i szkolenia zawodowego o propozycje dotyczące umiejętności ekologicznych i cyfrowych,
- wyposażenie uczniów i osób dorosłych w wiedzę i umiejętności zawodowe uwzględniające transformację ekologiczną i cyfrową,
- promocja umiejętności uczenia się przez całe życie.

1A.2. Poszerzenie oferty **dotatkowych umiejętności zawodowych** oraz **kwalifikacji rynkowych**, w tym związanych z transformacją ekologiczną i cyfrową (str. 35). **Zwiększenie dopasowania umiejętności i kwalifikacji do wymagań rynku pracy:**

- *określenie potrzeb w zakresie poszerzenia oferty dodatkowych umiejętności zawodowych oraz kwalifikacji rynkowych możliwych do zaoferowania uczniom w kształceniu zawodowym w związku z zieloną i cyfrową transformacją,*
- *wzmocnienie autonomii szkoły poprzez rozszerzenie listy dodatkowych umiejętności zawodowych lub propozycji kwalifikacji rynkowych,*
- *przygotowanie uczniów do prowadzenia działalności zawodowej w harmonii z przyrodą oraz rozwijanie świadomości racjonalnego kształtowania środowiska w zakresie poszczególnych zawodów,*
- *rozwijanie umiejętności cyfrowych uczniów w zakresie świadomego korzystania z technologii cyfrowych w poszczególnych zawodach.*

1A.3. Rozwój oferty kwalifikacji w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (str. 38). Opis głównych działań:

- *wsparcie przy opracowywaniu nowych kwalifikacji (rynkowych lub uregulowanych) wpisujących się w bieżące i prognozowane zapotrzebowanie na umiejętności, w tym w obszarach ekologicznej i cyfrowej gospodarki*
- *włączenie do ZRK nowych kwalifikacji spoza systemów oświaty i szkolnictwa wyższego*
- *identyfikacja obszarów (w tym sektorów/branż), w których powinny zostać opisane nowe kwalifikacje*
- *identyfikacja środowisk zainteresowanych opracowaniem opisów kwalifikacji w wybranych obszarach*

1A.4. Poszerzenie oferty materiałów multimedialnych do kształcenia zawodowego (str. 40). Szczegółowe cele zadania oraz ich odniesienie do ogólnych celów planu.

E-materiały do kształcenia zawodowego mają na celu m.in.:

- *wsparcie prowadzenia zajęć dydaktycznych nowoczesnymi metodami,*
- *uatrakcyjnienie kształcenia zawodowego,*
- *umożliwienie wykonywania wybranych zadań zawodowych w wirtualnej rzeczywistości (ze względu m.in. na utrudnioną dostępność do warsztatu lub miejsca pracy, koszty albo niebezpieczne warunki, ryzyko popełnienia błędu),*
- *rozwój kompetencji cyfrowych,*
- *umożliwienie płynnego przejścia na nauczanie hybrydowe bądź zdalne.*

1A.5. Cyfryzacja egzaminów zawodowych przeprowadzanych w ramach systemu oświaty (str. 41). Elastyczność i cyfryzacja kształcenia:

- *Wprowadzono cyfrowe narzędzia i platformy do nauczania zawodowego, co ma zwiększyć dostępność materiałów edukacyjnych i usprawnić proces nauczania (str. 39-41).*
- *Rozwój e-materiałów dydaktycznych oraz cyfryzacja egzaminów zawodowych (str. 41, 62).*

Wprowadzenie nowych typów zadań egzaminacyjnych obejmuje zadania multimedialne i animacje, co pozwoli lepiej weryfikować kompetencje zawodowe i kluczowe,

z perspektywą zastosowania technologii wirtualnej i rozszerzonej rzeczywistości. Prace nad tymi rozwiązaniami rozpoczęto w 2021 roku. Nowe typy zadań do części pisemnej i praktycznej mają być opracowane w drugiej połowie 2023 roku, a koncepcja egzaminu z częścią praktyczną i dokumentacyjną – do końca 2023 roku. Studium wdrożenia rozwiązań VR i AR do egzaminów oraz przygotowanie około 1000 nowych zadań planowane jest do końca 2025 roku.

Od 2020 roku powoływane są zespoły krajowe przy CKE i okręgowych komisjach egzaminacyjnych, by zinstytucjonalizować zaangażowanie pracodawców. Do końca 2022 roku planowane jest objęcie 85% zawodów w klasyfikacji szkolnictwa branżowego (około 225 zawodów). Na koniec 2023 roku przewidziano ewaluację funkcjonowania tych zespołów i ewentualną modyfikację ich zasad.

Modernizacja systemu informatycznego (SIOEPKZ) ma umożliwić wprowadzenie nowych typów zadań oraz przejście z papierowych arkuszy na cyfrowe w części praktycznej egzaminów. Od 2021 roku trwa opracowanie koncepcji systemu wspierającego zadania multimedialne i przyszłościowo VR/AR, z wnioskiem o dofinansowanie z funduszy unijnych złożonym w 2022 roku. Prace programistyczne ruszą pod koniec 2023 roku, a zakończenie pierwszego etapu rozbudowy systemu planowane jest na 2025 rok.

1A.6. Zastosowanie mikrokwalifikacji/mikropoświadczeń (microcredentials) w polskim systemie szkolnictwa wyższego. *W lutym 2022 roku powołano Zespół doradczy ministra ds. mikrokwalifikacji w szkolnictwie wyższym. Jego zadaniem jest analiza koncepcji mikrokwalifikacji opracowywanych przez Unię Europejską i organizacje międzynarodowe, w tym weryfikacja pojęć takich jak micro-credentials i digital credentials, oraz opracowanie definicji dostosowanej do polskiego systemu. Zespół prowadzi konsultacje z uczelniami w sprawie dokumentowania osiągnięć innych niż kwalifikacje oraz potrzeby stworzenia ram prawnych dla mikrokwalifikacji. Analizuje też bariery uznawania tych dokumentów na poziomie międzynarodowym oraz opracowuje rekomendacje dotyczące wprowadzenia mikrokwalifikacji i poświadczeń cyfrowych w Polsce.*

1B. Wsparcie dla nauczycieli (str. 65-68). *Wprowadzono szkolenia branżowe dla nauczycieli kształcenia zawodowego, aby umożliwić im bieżące podnoszenie kwalifikacji i dostosowanie metod nauczania do nowych technologii. Szczegółowe cele zadania oraz ich odniesienie do ogólnych celów planu*

Przygotowanie kadr:

- zapewnienie elastycznych ścieżek do wykonywania zawodu nauczyciela kształcenia zawodowego poprzez złagodzenie, w razie potrzeby, wymaganych kwalifikacji,*
- zapewnienie rozwiązań sprzyjających uzyskiwaniu niezbędnych kwalifikacji, w tym pedagogicznych przez studentów oraz profesjonalistów z branży,*
- przyciągnięcie większej liczby specjalistów z branży do nauczania zawodu poprzez ułatwienie elastycznej pracy i zacieśnienie współpracy między szkołami i pracodawcami,*

- *poprawa monitorowania zatrudnienia w kształceniu zawodowym, aby umożliwić wczesną identyfikację możliwych poważnych braków nauczycieli.*

Doskonalenie nauczycieli zawodu:

- *zwiększenie dostępu do innowacyjnej pedagogiki w kształceniu zawodowym,*
- *zapewnienie środowiska wzajemnego uczenia się i nauczania dla nauczycieli zawodu,*
- *zwiększenie wykorzystania nowych technologii w kształceniu zawodowym,*
- *wzmocnienie współpracy i partnerstw z przedstawicielami branż w celu uzyskania dostępu do niezbędnych materiałów i sprzętu oraz wspieranie rozwoju cyfrowych materiałów do kształcenia zawodowego*
- *szkolenie nauczycieli w zakresie kształtowania umiejętności społecznych, cyfrowych i ekologicznych.*

Efektywne przywództwo:

- *wsparcie kadry zarządzającej w kształceniu zawodowym w realizacji jej zadań.*

1C. Doradztwo zawodowe i promocja kształcenia (str. 74-82):

Zwiększenie roli doradztwa zawodowego w szkołach, w tym rozwój multimedialnych materiałów doradczych i organizacja konkursów umiejętności zawodowych.

1C.1. Rozwój oferty materiałów multimedialnych do doradztwa zawodowego. Szczegółowe cele zadania oraz ich odniesienie do ogólnych celów planu (str. 74):

- *wzmocnienie doradztwa zawodowego,*
- *wsparcie uczniów w trafnym wyborze zawodu/ścieżki kształcenia,*
- *promowanie świadomych wyborów kierunku kształcenia przez uczniów.*

1C.2. Rozwój usług cyfrowych wspierających wysokiej jakości doradztwo zawodowe. Szczegółowe cele zadania oraz ich odniesienie do ogólnych celów planu (str. 77):

- *zwiększenie dostępności informacji istotnych w planowaniu rozwoju edukacyjnego i zawodowego dzieci i młodzieży,*
- *zwiększenie przejrzystości informacji na temat możliwości uczenia się,*
- *ułatwienie nawiązywania współpracy szkół z pracodawcami, w tym w zakresie organizowania.*

1D. Utworzenie BCU w celu wspierania kształcenia praktycznego, rozwoju umiejętności oraz egzaminowania zawodowego. Centra te będą miejscami współpracy szkół z pracodawcami i ośrodkami badawczo-rozwojowymi (str. 94-97). Szczegółowe cele zadania oraz ich odniesienie do ogólnych celów planu:

- *wzrost zaangażowania poszczególnych sektorów w rozwój umiejętności,*
- *wzmocnienie współpracy pomiędzy kształceniem zawodowym (w tym na poziomie wyższym) a biznesem i nauką (rozwój tzw. trójkątów wiedzy),*
- *wspieranie innowacji w branżach i w kształceniu zawodowym,*
- *zwiększenie transferu wiedzy i nowych technologii do edukacji,*

- wdrożenie w warunkach polskich koncepcji doskonałości zawodowej w kształceniu zawodowym,
- wsparcie transformacji cyfrowej i ekologicznej dzięki odpowiedniemu przygotowaniu kadr do tych procesów.

1E. Organizacja europejskiego konkursu umiejętności zawodowych EuroSkills w Polsce (str. 84). Szczegółowe cele zadania oraz ich odniesienie do ogólnych celów planu:

Celem działania jest zorganizowanie w Polsce europejskiego konkursu umiejętności zawodowych z udziałem młodych osób, ekspertów w 54 konkurencjach/zawodach. EuroSkills 2023 odbyło się w Polsce na początku września 2023.

Cele szczegółowe działania:

- promowanie pozytywnego wizerunku szkolnictwa branżowego jako atrakcyjnej ścieżki kariery zawodowej,
- wzmocnienie współpracy między szkołami branżowymi, technicznymi, centrami kształcenia zawodowego, praktycznego a przedsiębiorstwami, firmami, uczelniami wyższymi, samorządem lokalnym i regionalnym;
- zwiększenie zaangażowania pracodawców w proces kształcenia praktycznego,
- stworzenie uczniom możliwości rozwijania swoich zainteresowań i uzdolnień związanych z zawodem,
- wzmocnienie kompetencji cyfrowych oraz kompetencji związanych z zieloną transformacją i zrównoważonym rozwojem.
- promowanie polskich rozwiązań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na arenie europejskiej poprzez udział uczniów i ekspertów w konkursie;
- poprawa umiejętności i kompetencji wśród uczestników konkursów głównie kompetencji cyfrowych, „zielonych” oraz kompetencji miękkich/społecznych.

W dokumencie „Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022-2025” znajdują się istotne informacje dotyczące zmian w kształceniu zawodowym w zakresie **prac wykończeniowych**. Zmiany w kształceniu w obszarze prac wykończeniowych (str. 30-35, 87-97), oto kluczowe kwestie:

1. Dostosowanie programów nauczania:

- Aktualizacja podstaw programowych kształcenia w zawodach takich jak malarz-tapeciarz, monter suchej zabudowy i robót wykończeniowych. Programy te kładą większy nacisk na praktyczne umiejętności oraz nowoczesne technologie wykorzystywane w pracach wykończeniowych, np. narzędzia laserowe, materiały ekologiczne, czy systemy suchej zabudowy.
- Uczniowie zdobywają umiejętności związane z cyfryzacją w budownictwie, w tym korzystanie z narzędzi cyfrowych do projektowania i planowania prac wykończeniowych.

2. Wzrost znaczenia praktycznego kształcenia:

- Wprowadzenie obowiązkowych **praktyk zawodowych** u pracodawców dla **uczniów** techników oraz szkół branżowych. Dzięki temu uczniowie zdobywają realne doświadczenie w firmach budowlanych zajmujących się pracami wykończeniowymi.

- **Staż uczniowski** staje się integralnym elementem kształcenia, co pozwala na naukę w rzeczywistych warunkach pracy (str. 41, 87).

3. Branżowe Centra Umiejętności (BCU):

- Utworzenie centrów dedykowanych pracom budowlanym, gdzie uczniowie mogą ćwiczyć umiejętności wykończeniowe w nowoczesnych warsztatach wyposażonych w najnowsze technologie i narzędzia (str. 94-97).

4. Cyfryzacja i nowe technologie:

- Wprowadzenie kursów doszkalających z zakresu stosowania innowacyjnych materiałów budowlanych oraz technik wykończeniowych, takich jak ekologiczne farby, nanotechnologia w powłokach ściennych czy zaawansowane techniki montażu paneli.
- Rozwój e-materiałów edukacyjnych, które pomagają uczniom zrozumieć skomplikowane procesy związane z pracami wykończeniowymi poprzez wykorzystanie symulacji i rzeczywistości wirtualnej (str. 39-41).

5. Elastyczność kształcenia i dodatkowe kwalifikacje:

- Umożliwienie uczniom zdobywania dodatkowych kwalifikacji związanych z pracami wykończeniowymi, takich jak certyfikaty potwierdzające umiejętności w montażu suchej zabudowy czy układaniu płytek.

8. Zmiany w systemie kształcenia zawodowego – Raport Najwyższej Izby Kontroli (NIK) dotyczące kontroli „Szkolnictwa Zawodowego KNO 430.5.2024, Nr ewid. 74/2024/P/23/025/KNO”

Kluczowe informacje dotyczące zmian w systemie kształcenia zawodowego zawarte w dokumencie (str. 21-26):

1. Reforma struktury szkolnictwa zawodowego:

- od roku szkolnego 2017/2018 wprowadzono szkoły branżowe I i II stopnia, które zastąpiły zasadnicze szkoły zawodowe. Celem było zwiększenie atrakcyjności kształcenia zawodowego;
- dostosowano podstawy programowe oraz ramowe plany nauczania.

2. Przygotowanie reformy:

- ministerstwo opracowało plan działań na lata 2022-2025, mający na celu lepsze dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. Współpracowano z przedsiębiorcami oraz organizacjami branżowymi;
- nowelizacja ustaw oraz rozporządzenia wdrażające zmiany były konsultowane społecznie.

3. Wyniki wdrażania zmian:

- stwierdzono spadek liczby szkół zawodowych z 8,6 tys. w 2018 roku do 5 tys. w 2023 roku, przy jednoczesnym wzroście liczby nauczycieli;
- zwiększono subwencję oświatową dla szkół zawodowych o 41,3% w latach 2019-2022, co pozwoliło pokryć większość wydatków związanych z kształceniem zawodowym.

4. Problemy i wyzwania:

- NIK zauważa niewystarczające monitorowanie efektywności wprowadzonych zmian, co utrudnia ocenę ich skuteczności.
- mimo wzrostu zdawalności egzaminów zawodowych (do poziomu 78,48% w 2023 r.), nie przeprowadzono ewaluacji jakości kształcenia w nowych szkołach branżowych I stopnia.

5. Wnioski:

- **konieczne jest lepsze dostosowanie oferty edukacyjnej do lokalnych potrzeb rynku pracy oraz skuteczniejsze wspieranie współpracy szkół z przedsiębiorstwami.**

Opis wybranych wyników kontroli wyeksponowany w Raporcie:

- **Kształcenie w „zawodach eksperymentalnych”** (str. 26)

W latach 2019-2023 Ministerstwo otrzymało 54 wnioski o zgodę na przeprowadzenie eksperymentów pedagogicznych w obszarze kształcenia zawodowego. Wnioski te dotyczyły głównie nauczania w tzw. „zawodach eksperymentalnych”, czyli takich, które

nie zostały uwzględnione w oficjalnej klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego. Minister wydał zgodę na realizację 37 eksperymentów i dodatkowo uznał jedną szkołę niepubliczną za eksperymentalną. Z zatwierdzonych projektów 34 (co stanowi 92%) weszło w etap realizacji. Według danych z systemu SIO, w latach 2019-2023 eksperymentalne kształcenie zawodowe obejmowało 221 oddziałów w całej Polsce, w których uczyło się około 4,2 tys. uczniów, z czego najwięcej zawodów eksperymentalnych realizowano w technikach, a w szkołach branżowych I stopnia jedynie w trzech zawodach.

Warto podkreślić, że eksperymenty dotyczyły głównie zawodów, które nie zostały ujęte w klasyfikacji określonej rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 15 lutego 2019 roku, co wskazuje na rosnącą potrzebę dostosowania kształcenia do dynamicznie zmieniającego się rynku pracy. Aby wspierać innowacje w tym zakresie, Ministerstwo od 2021 roku organizuje konkurs „Kierunek – innowacja”, który angażuje również szkoły zawodowe. W latach 2021-2023 koszty związane z organizacją konkursu wyniosły 31,2 tys. zł.

Realizacja eksperymentów pedagogicznych w szkolnictwie zawodowym wskazuje na potrzebę elastyczności systemu edukacji, aby dostosować się do nowo pojawiających się zawodów i zapotrzebowania rynku pracy. Organizowanie konkursów wspierających innowacje w szkolnictwie może być skutecznym sposobem promowania nowych inicjatyw edukacyjnych, jednak skala finansowania wydaje się stosunkowo niewielka w porównaniu do potrzeb dynamicznie rozwijającego się sektora edukacji zawodowej.

- **Powołanie Zespołu do spraw wspierania zmian w szkolnictwie zawodowym (str. 26).**

W trakcie prac nad nowelizacją ustawy Prawo oświatowe oraz ustawy o systemie oświaty Ministerstwo powołało Zespół ds. wspierania zmian w szkolnictwie zawodowym. Jego głównym celem było zidentyfikowanie wyzwań stojących przed edukacją zawodową, zwłaszcza w kontekście realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Wyniki prac tego zespołu zaprezentowano na posiedzeniu Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów. Zespół wskazał na kilka kluczowych problemów, takich jak brak powiązania wysokości dotacji z wynikami kształcenia, wzrost liczby techników bez proporcjonalnego zwiększenia liczby uczniów szkół technicznych, brak kompleksowej diagnozy lokalnych potrzeb rynku pracy oraz wysokie bezrobocie wśród absolwentów szkół zawodowych i techników.

Prace Zespołu ujawniają istotne wyzwania, z którymi boryka się polskie szkolnictwo zawodowe. Brak powiązania finansowania z efektami nauczania może zniechęcać szkoły do podnoszenia jakości edukacji. Ponadto, problem niedopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, a także wysoki poziom bezrobocia wśród absolwentów wskazują na konieczność lepszej współpracy między szkołami a lokalnymi pracodawcami. Jeśli te kwestie nie zostaną rozwiązane, szkolnictwo zawodowe może nie spełniać swojej roli jako efektywnego ogniwa łączącego młodych ludzi z rynkiem pracy.

- **Opracowanie podstaw programowych przez ORE (str. 27)**

Aby przygotować nowe rozporządzenia wprowadzające zmiany w systemie szkolnictwa zawodowego, Minister zlecił Ośrodkowi Rozwoju Edukacji (ORE) opracowanie podstaw programowych dla zawodów. W ramach tego zlecenia ORE otrzymał siedem zadań, w tym: przygotowanie projektów podstaw programowych dla różnych kwalifikacji obejmujących 19 zawodów branżowych oraz opracowanie 40 programów nauczania dla 37 zawodów, uwzględniając zarówno obowiązujące podstawy programowe, jak i dodatkowe umiejętności zawodowe. Ponadto zadania obejmowały korektę językową, redakcyjną i techniczną dokumentów dotyczących zawodów zawartych w załącznikach do projektu rozporządzenia. ORE terminowo zrealizował wszystkie powierzone zadania, a przygotowane projekty zostały skierowane do konsultacji społecznych. W tych konsultacjach uczestniczyli przedstawiciele organizacji pracodawców oraz eksperci zewnętrzni, którzy wprowadzali zarówno merytoryczne, jak i redakcyjne poprawki.

Zlecenie opracowania podstaw programowych ORE pokazuje kluczową rolę tej instytucji w reformie szkolnictwa zawodowego. Włączenie do konsultacji społecznych zarówno pracodawców, jak i ekspertów zewnętrznych stanowi ważny krok ku lepszemu dopasowaniu treści edukacyjnych do wymogów rynku pracy. Tego typu działania mogą przyczynić się do lepszego przygotowania absolwentów do realnych potrzeb pracodawców, jednak kluczowe będzie dalsze monitorowanie, czy te programy rzeczywiście przynoszą zamierzone efekty w praktyce.

- **Doskonalenie zawodowe nauczycieli (str. 29)**

W ramach przygotowań do reformy szkolnictwa zawodowego Ministerstwo skupiło się także na podniesieniu kwalifikacji nauczycieli. Wprowadzono obowiązek ich doskonalenia zawodowego poprzez uczestnictwo w szkoleniach branżowych organizowanych przez pracodawców, które realizowane są w cyklach trzyletnich, w wymiarze 40 godzin na cykl. Z danych systemu SIO wynika, że w latach 2019-2023 w tego rodzaju działaniach uczestniczyło 25,9 tys. nauczycieli zawodu. Najczęściej wybierane były krótkie kursy aktualizujące wiedzę (do 20 godzin) – zrealizowano ich 54,6 tys. W dalszej kolejności wybierano kursy do 60 godzin (5,6 tys. razy) oraz studia podyplomowe (1,7 tys. przypadków). Na doskonalenie nauczycieli techników oraz szkół branżowych I i II stopnia, prowadzonych przez samorządy, wydano łącznie 198,1 mln zł w latach 2019-2022.

Wprowadzony obowiązek doskonalenia zawodowego nauczycieli jest krokiem w stronę lepszego dostosowania edukacji zawodowej do wymagań rynku pracy. Regularne szkolenia u pracodawców mogą przyczynić się do zaktualizowania wiedzy i umiejętności nauczycieli, co ma kluczowe znaczenie dla jakości kształcenia zawodowego. Jednakże, aby te działania przyniosły realne korzyści, istotne jest zapewnienie, że szkolenia będą faktycznie odzwierciedlać potrzeby branży oraz dostarczać praktycznej wiedzy i umiejętności. Dodatkowo, znaczne nakłady finansowe świadczą o dużej skali wsparcia, jednak ich efektywność wymaga dalszej analizy i oceny.

- **Wiele uczniów w szkołach kształcących w zawodach (str. 29)**

W latach 2019-2023 naukę w szkołach zawodowych (technikach i branżowych szkołach I stopnia) rozpoczęło łącznie 1,41 mln uczniów, co przewyższa liczbę uczniów w szkołach ogólnokształcących, gdzie było ich 1,14 mln. Przewaga ta utrzymywała się przez cały okres objęty analizą. Według danych z systemu SIO, w tym samym czasie edukację zawodową ukończyło 670,9 tys. uczniów, z czego największą grupę stanowili absolwenci techników (459,7 tys.), a szkoły branżowe I stopnia ukończyło 209 tys. osób. Branżowe szkoły II stopnia, które wykształciły swoich pierwszych absolwentów w roku szkolnym 2021/2022, miały do października 2023 r. zaledwie 2,2 tys. absolwentów. W latach 2019-2023 do matury przystąpiło 404,3 tys. uczniów techników oraz 964 uczniów branżowych szkół II stopnia (od 2021/2022 roku). Zdawalność matury wyniosła 67,8% dla techników i jedynie 25,2% dla szkół II stopnia.

Dane te pokazują rosnącą popularność szkół zawodowych w porównaniu do ogólnokształcących, co może sugerować większe zainteresowanie praktycznymi umiejętnościami dostosowanymi do rynku pracy. Niemniej jednak, niski poziom zdawalności matur wśród uczniów szkół branżowych II stopnia budzi niepokój i wskazuje na potrzebę poprawy jakości nauczania w tych placówkach. Konieczne jest lepsze przygotowanie uczniów do egzaminów maturalnych, aby absolwenci tych szkół mieli większe szanse na kontynuację edukacji lub lepszą pozycję na rynku pracy.

Na podstawie analizy Zmiany w systemie kształcenia zawodowego, o których mowa w Raporcie NIK możemy stwierdzić, że przyszłość kształcenia zawodowego w Polsce, w szczególności w obszarze zawodów związanych z **pracami wykończeniowymi, kształtuje się w kontekście szerokich reform oraz bieżących wyzwań rynku pracy**. Kształcenie zawodowe, szczególnie w branży budowlanej, musi nieustannie ewoluować, aby nadążać za rosnącymi wymaganiami rynku pracy. W przyszłości większy nacisk zostanie położony na naukę praktyczną, wykorzystanie nowoczesnych technologii oraz dostosowanie programów nauczania do potrzeb rynku. W szczególności w obszarze prac wykończeniowych, inwestycje w nowoczesne centra szkoleniowe oraz ścisła współpraca z pracodawcami będą kluczowe dla sukcesu uczniów i absolwentów. Tym samym, przyszłość kształcenia zawodowego w Polsce, zwłaszcza w zakresie prac wykończeniowych, jest ściśle powiązana z potrzebą elastycznego, nowoczesnego i praktycznego podejścia, które pozwoli na lepsze przygotowanie uczniów do wyzwań dynamicznie zmieniającego się rynku pracy.

Poniżej przedstawiono prognozy dotyczące rozwoju tego sektora oraz potrzeby dostosowania edukacji do dynamicznie zmieniających się warunków:

1. Kierunki rozwoju kształcenia zawodowego

Reforma szkolnictwa zawodowego w Polsce, realizowana od 2017 roku, wskazuje na konieczność ścisłego dostosowania programów nauczania do potrzeb rynku pracy. W kontekście przyszłości kształcenia zawodowego można oczekiwać, że:

- **kształcenie dualne** (nauka w szkole połączona z praktyką u pracodawców) będzie odgrywać kluczową rolę, szczególnie w branżach technicznych i budowlanych, takich jak prace wykończeniowe. Większy nacisk zostanie położony na współpracę szkół z przedsiębiorcami;
- **rozwój centrów doskonałości zawodowej** (BCU – Branżowe Centra Umiejętności), które mają zapewniać nowoczesne szkolenia i certyfikacje, zwłaszcza w obszarach deficytowych. Takie centra będą wspierać uczniów i absolwentów w zdobywaniu specjalistycznych umiejętności potrzebnych na rynku pracy.

2. Nowe technologie i innowacje w kształceniu

Obecnie i w przyszłości szkolnictwo zawodowe musi nadążać za rosnącą cyfryzacją oraz automatyzacją. Prace wykończeniowe, takie jak montaż płyt gipsowo-kartonowych, tynkowanie, malowanie, czy układanie płytek, stają się coraz bardziej zautomatyzowane. Przyszłość kształcenia w tej dziedzinie może obejmować:

- **wykorzystanie narzędzi VR** (Virtual Reality) do symulacji zadań budowlanych, co pozwoli uczniom lepiej przygotować się do praktycznych wyzwań bez potrzeby kosztownego zużycia materiałów;
- **szkolenia z obsługi nowoczesnych narzędzi i urządzeń budowlanych**, takich jak maszyny do automatycznego szpachlowania czy narzędzia laserowe do precyzyjnego pomiaru;
- **zielone budownictwo** – rosnąca potrzeba ekologicznych rozwiązań wymusi wprowadzenie nowych technologii, takich jak energooszczędne systemy izolacyjne czy materiały odnawialne, co z kolei będzie wymagało dostosowania programów nauczania.

3. Kształcenie w obszarze prac wykończeniowych

W obszarze prac wykończeniowych, zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników jest stale wysokie. Aby sprostać potrzebom rynku:

- **programy nauczania muszą być bardziej elastyczne i dostosowane do lokalnych rynków pracy**. Włączenie pracodawców do procesu tworzenia podstaw programowych pozwoli lepiej odzwierciedlać rzeczywiste potrzeby branży;
- **szkolenie zawodowe będzie skupiać się na praktycznych umiejętnościach**, takich jak praca z nowymi materiałami i technologiami (np. farby nanotechnologiczne, systemy suchej zabudowy) oraz umiejętności interpersonalne, np. zarządzanie zespołem i współpraca z klientami;
- **wprowadzenie staży i praktyk zawodowych** u renomowanych firm budowlanych pozwoli uczniom zdobywać doświadczenie w rzeczywistych warunkach, co jest kluczowe dla specjalizacji w pracach wykończeniowych.

4. Przyszłe wyzwania i potrzeby kształcenia

Przyszłość kształcenia zawodowego w Polsce, szczególnie w zakresie prac wykończeniowych, będzie wymagała:

- **lepszego współpracy szkół z przedsiębiorstwami**, aby absolwenci mieli dostęp do nowoczesnych technologii i realnych projektów.

- **Zwiększenia inwestycji w szkolenia dla nauczycieli**, aby byli na bieżąco z nowymi technologiami i metodami pracy.
- **Rozwój programów certyfikacyjnych uznawanych na poziomie międzynarodowym**, co zwiększy mobilność zawodową absolwentów.

Podsumowanie

W ostatnich latach polski system kształcenia zawodowego przeszedł istotne zmiany, które miały na celu dostosowanie edukacji do wymogów współczesnego rynku pracy. Od 2019 roku wprowadzono szereg reform, obejmujących zarówno klasyfikację zawodów, podstawy programowe, jak i współpracę szkół z przedsiębiorstwami. Dokument analizuje te zmiany, identyfikuje najważniejsze wyzwania oraz przedstawia rekomendacje dotyczące dalszego rozwoju edukacji zawodowej.

Zmiany w systemie kształcenia zawodowego

Jednym z kluczowych obszarów reform była aktualizacja klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego. Wprowadzono nowe zawody, takie jak Technik aranżacji wnętrz, oraz zmodyfikowano wymagania dla istniejących profesji, aby lepiej odpowiadały one potrzebom rynku. Podstawy programowe zostały dostosowane do nowych wyzwań, uwzględniając rosnącą rolę technologii cyfrowych i innowacyjnych metod nauczania.

Ważnym krokiem było również wprowadzenie elastycznych form kształcenia, takich jak edukacja modułowa i dualna, które pozwalają uczniom łączyć naukę teoretyczną z praktycznym doświadczeniem zdobywanym w przedsiębiorstwach. Wzrosło także znaczenie doradztwa zawodowego, które ma kluczowe znaczenie w procesie wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej przez młodzież.

Strategiczne kierunki rozwoju kształcenia zawodowego

„Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022-2025” określa najważniejsze priorytety w tej dziedzinie. Jednym z nich jest rozwijanie współpracy między szkołami a firmami, tak aby młodzież miała możliwość zdobywania realnego doświadczenia zawodowego jeszcze w trakcie nauki. Kluczowym elementem jest również modernizacja programów nauczania, tak aby uwzględniały one kompetencje przyszłości, w tym umiejętności cyfrowe oraz znajomość nowoczesnych technologii.

Plan podkreśla również konieczność poprawy jakości nauczania poprzez inwestowanie w rozwój kadry nauczycielskiej. Działania te mają na celu zwiększenie konkurencyjności polskiego szkolnictwa zawodowego oraz lepsze przygotowanie absolwentów do wyzwań współczesnego rynku pracy.

Wyzwania i rekomendacje Najwyższej Izby Kontroli

Raport Najwyższej Izby Kontroli wskazuje na szereg problemów, które wymagają natychmiastowej interwencji. Wśród najpoważniejszych wyzwań znajduje się niedopasowanie programów kształcenia do faktycznych potrzeb gospodarki, co skutkuje trudnościami absolwentów w znalezieniu zatrudnienia. Dodatkowym problemem jest niewystarczające wyposażenie szkół zawodowych w nowoczesny sprzęt, który umożliwiłby efektywne kształcenie praktyczne. Braki kadrowe wśród nauczycieli przedmiotów zawodowych stanowią kolejną barierę w skutecznym nauczaniu.

NIK rekomenduje m.in. zwiększenie inwestycji w infrastrukturę edukacyjną oraz bardziej elastyczne podejście do programów nauczania, które powinny być na bieżąco aktualizowane zgodnie z potrzebami rynku. Kluczowe jest także rozwijanie ścisłej współpracy między szkołami a pracodawcami, tak aby absolwenci byli lepiej przygotowani do pracy w zawodzie.

Prognozy zapotrzebowania na pracowników

Analiza rynku pracy wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na specjalistów z zakresu budownictwa, w tym prac wykończeniowych. Chociaż na poziomie krajowym zawody takie jak Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie nie znalazły się wśród priorytetowych, to w wielu województwach zapotrzebowanie na te umiejętności jest znaczące. Sektor budownictwa przeżywa dynamiczny rozwój, co wynika zarówno z inwestycji w nowoczesne technologie, jak i rosnącej potrzeby stosowania ekologicznych materiałów budowlanych.

Prognozy wskazują, że szkoły powinny kłaść większy nacisk na edukację w zakresie nowoczesnych metod wykończeniowych oraz cyfryzacji budownictwa, aby lepiej przygotować absolwentów do zmieniających się realiów rynku pracy.

Rola Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej i cyfryzacji w nauczaniu

Nowoczesne technologie odgrywają coraz większą rolę w kształceniu zawodowym. Na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej dostępne są materiały wspierające naukę zarówno ogólną, jak i zawodową. Istotnym elementem jest również rozwój kursów z zakresu języka obcego zawodowego, który ułatwia absolwentom znalezienie pracy w międzynarodowym środowisku.

Cyfryzacja nauczania obejmuje także wdrażanie technologii takich jak modelowanie BIM (Building Information Modeling) czy wirtualna rzeczywistość, które pozwalają uczniom zdobywać praktyczne umiejętności w nowoczesny sposób. Inwestowanie w tego typu narzędzia może znacząco podnieść atrakcyjność kształcenia zawodowego.

Egzaminy zawodowe i ich znaczenie

Od 2019 roku zasady egzaminowania uczniów w szkolnictwie zawodowym uległy zmianom. Egzamin zawodowy stał się obowiązkowy dla wszystkich uczniów techników i szkół branżowych, a jego niezaliczenie skutkuje brakiem formalnych kwalifikacji. Zmiany te mają na celu podniesienie poziomu przygotowania absolwentów do pracy i zwiększenie ich konkurencyjności na rynku pracy.

System egzaminacyjny został również dostosowany do nowych realiów, wprowadzając większą liczbę egzaminów praktycznych oraz dostosowując procedury do specyfiki poszczególnych zawodów.

Branżowe Centra Umiejętności jako przyszłość edukacji zawodowej

Branżowe Centra Umiejętności (BCU) to nowa koncepcja, która ma na celu podniesienie jakości kształcenia zawodowego. Placówki te pełnią rolę ośrodków szkoleniowych, gdzie uczniowie i nauczyciele mogą zdobywać dodatkowe kwalifikacje oraz doskonalić swoje umiejętności pod okiem ekspertów z branży.

Branżowe Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu jest jednym z przykładów takiej inicjatywy, gdzie prowadzone są kursy i szkolenia z zakresu prac wykończeniowych. Działania te mają na celu wzmocnienie pozycji absolwentów na rynku pracy oraz lepsze dopasowanie systemu edukacji do wymagań gospodarki.

Podsumowanie i rekomendacje

Reforma szkolnictwa zawodowego w Polsce zmierza w kierunku większej elastyczności i praktycznego podejścia do nauki. Mimo postępów wciąż istnieje wiele wyzwań, takich jak konieczność doposażenia szkół w nowoczesny sprzęt, rozwój kompetencji nauczycieli oraz lepsza współpraca z sektorem prywatnym.

Aby zwiększyć atrakcyjność kształcenia zawodowego, konieczne jest prowadzenie kampanii informacyjnych, które będą promować tę ścieżkę edukacyjną wśród uczniów i ich rodziców. Innowacyjne metody nauczania, wykorzystujące cyfryzację i nowe technologie, mogą dodatkowo podnieść jakość kształcenia oraz dostosować je do dynamicznie zmieniających się realiów rynku pracy.